

בס"ד < עלון מספר 12 > אב < ענייני בין המצרים, תפילה, וימי בין הזמנים > שמיטה תשפ"ב
פנינים וניצוצי אור המתחדשים ובאים מפיו ומשולחנו של
רשכבה"ג מרן שר התורה רבינו חיים קניבסקי זצוק"ל

בפצותי שיח

דבר המערכת

הימים שלפנינו 'תשעת הימים' מלוים כל יהודי באשר הוא, בתחושה של אבל, על חורבן בית מקדשיו, פעם שאל אברהם את הרב זצ"ל, את פשר הדבר שבשו"ע (סי' ק"פ, סעי' ה') כתב ש'בשעה שמברך ברכת המזון צריך לכסות את הסכין כי יש חשש כשאומר רחם נא וכו' ועל ירושלים עירך ועל ציון משכן כבודך שאולי ידקור עצמו מרוב צער על חורבן ביהמ"ק, הלא לא שמענו אף פעם על חשש כזה שאחד יבוא להזיק את עצמו כשמזכיר חורבן ביהמ"ק וירושלים, השיב לו הרב זצ"ל: הדין אינו מוזר, אתה מוזר אתה משונה, כי פעם כל איש פשוט היה מבין חומר עניין החורבן ומאבד את עשתונותו בהזכירו ועד כדי כך שהיה חשש אמיתי שיבוא לידי סכנת נפשות, אנחנו מוזרים ואנחנו משונים לא ההלכה. הצער והאבלות על חורבן הבית צריכים להיות בתחושה אמיתית, וזהו תפקידנו בפרט בימים אלו [נראה במדור רשימות תלמידים, אודות דברי השו"ע ש'ראוי לכל יר"ש להיות מיצר ודואג וכו'].

ומנגד, ההלכה היא שסיום מסכת הבא לו לאדם בימים אלו, מותר לו לאוכל בשר ולשתות יין, וזאת על אף האבל והצער. ואכן בכל שנה ושנה בימים אלו, היה מסיים הרב זצ"ל בסדר לימוד חובותיו היומיים, את מסכת יבמות, הסיום היה יוצא בערב תשעה באב, זמן המוגדר בחז"ל כ'מתו מוטל לפניו', הרב זצ"ל בחביבות של מצוה היה שותה מעט יין, כמנהגו בכל סיום, לשמחה של מצוה, שמחה של תורה גוברת מעל הכל, ואדרבה תורתנו הקדושה - 'פיקודי ה' ישרים משמחי לב' - קיימת תמיד, והיא נחמתנו בעניינו.

בגליון זה המשכנו להביא אודות מעלת התפילה, ועוד מתורת הרב זצ"ל, ומדברים שבאו לראשונה כאן בבמה מכובדת זו, גם ממעט ענייני בין המצרים לא משכנו את ידיו, ומדור מיוחד הוקדש, לימי בין הזמנים הממששים ובאים, הבאנו פנינים ושביבים מדברי הרב זצ"ל אודות גודל הימים, וניצול הזמן.

בצאתנו מן הקודש, נישא תפילה, שעוד בזאת השנה, במהרה נזכה לביאת גוא"צ, ולבנין בית המקדש במהרה ממש.

המערכת

תורת שיח

ליקושי בחר ליקושי בענייני ימי בין המצרים במשנת הרב זצוק"ל

זכרון בנין ביהמ"ק וירושלים בכל יום

כתב הארחות חיים להרא"ש (יום ב', אות ל"א), וז"ל: 'וידוי על עונותיך ערב ובקר אל יחסר, וזכרון ציון וירושלים בשברון לב ובדאגה ובאנחה ובדמעה'

וכתב הרב זצ"ל: **וזכרון ציון וירושלים בשברון לב ובדאגה ובאנחה ובדמעה.** תד"א רבה פ"ד כל חכם וחכם מיישראל שיש בו דברי תורה לאמיתו ומתאנח על כבודו של הקב"ה ועל כבודו של ישראל כל ימיו ומחמד ומתאוה ומצפה על כבוד ירושלים ועל ביהמ"ק ועל הישועה שתצמיח בקרוב בימינו ועל כינוס גליות מיד שורה רוח הקודש בקרבו וכו' ובד"א רבה פ"ב הנאנחין והנאנקין והמצפין לישועה והמתאבלין על ירושלים עליהן הכתוב אומר לשום לאבלי ציון כו' ובתענית ל' ב' כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה כו' ובר"ה ל' א' ציון היא דורש אין לה מכלל דבעיא דרישה ובתהלים קל"ז תדבק לשוני לחכי אם לא אזכרכי אם לא אעלה את ירושלים על ראש שמחתי ובמדרש אגור הנקרא משנת דר"א פ"ג איתא הוכיח את השארית שנשקעו בארצות

כל האוכל בש"ב - כאילו אוכל גיד הנשה

על כן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה. ובזוה"ק כאן ק"ע ב' איתא דכל האוכל בט"ב כאילו אוכל גיד הנשה ושאלתי לאאמור"ר זללה"ה מה הכונה בזה (וגייסי הגר"ש ברזם זצ"ל אמר כמה ביאורים ע"ז) והשיב לי שיש באדם שס"ה גידין נגד שס"ה ימים שבשנת החמה ושס"ה לאוין שבתורה (עי' מכות כ"ג ב') וגיד הנשה מכון לפי החשבון נגד תשעה באב.

טעמא דקרא וישלח ל"ב ל"ג

המשך בעמוד 7

שיחת התלמידים

עדויות מהקודש פנימה, מבאי ביתו ותלמידיו של הרב זצוק"ל

מעשי רב, שביבים, פנינים ועובדות, שנכתבו לעלון 'שיח אמונה' על ידי מקורבו ונאמן ביתו של הרב זצ"ל, הגאון רבי אליהו מן שליט"א

"ספר זה זיכוי הרבים לדורות, המכתבים זה הדורות עצמם"

זכיתי להיות במחיצתו כשלשים שנה, כמדומה שמעולם לא ראיתיו כועס, וכמה הטרידוהו לפעמים מאד מאד, והיה בשלוה ובנחת, שאלתיו פעם, אני מתפעל מסבלנותו של הרב, חיך אלי ואמר: זה המצוה שלי.

ופ"א הרגיש לא טוב, אמר לי: 'אני יודע למה, כי אתמול לא היה קבלת קהל, כי נכדי שמסדר את זה לא היה יכול לבוא, ושמחתי ללמוד יותר, ה' העניש אותי על מה ששמחתי, לא הייתי צריך לשמוח'.

הרב התחיל חבורו על קדשים "דרך חכמה" ויצא רק ח"א, ושאלתיו פעם אחת, למה הוא לא ממשיך, הרב ענה לי: 'אני צריך לענות מכתבים, לפעמים שבעים מכתבים ביום, זה זיכוי הרבים, חזרתי ושאלתי, אבל הרי הספר זה זיכוי הרבים לדורות, ענה לי: 'מי כותב לי מכתבים, בחורים, אברכים, שמעתי שזה חיזוק בשבילם, ספר זה זיכוי הרבים לדורות, המכתבים זה הדורות עצמם'.

סיפר לי רבנו זיע"א, הייתי פעם אצל רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל וא"ל בשם הגר"א על הגמ' סוף סוטה: א"ל ר"י לתנא לא תיתנו משמת רבי בטלה ענוה דאיכא אנא, ולכאורה איזה ענוה זו, ואמר בשם הגר"א שיש תנא שקורין לו אנא, עכ"ד.

המשך בעמוד 8

רחת אחד השיחים

לקראת ימי בין הזמנים הממששים ובאים, בהם בני התורה לוקחים פרק זמן של מנוחה, ליקטנו ערכנו בגליון זה סקירה קצרה, על ימי בין הזמנים של הרב זצ"ל, התבטאויותיו ומכתביו על ימים אלו, ושביבים על ניצול הזמן בכל עת. 'וקווי ה' יחליפו כח'.

'הבין הזמנים של-אבא'

מתחיל ללמוד, אינני מרגיש כבר כלום'.

'באחת השנים רצו לשנות את האכסניה הקבועה, לדירה מאווררת יותר, אבא מיד אמר: 'מבואר בחז"ל ש'לא ישנה אדם מאכסניה שלו' נמשך לשהות במקום הקבוע'.

'שנה אחת אני זוכר, שאבא אמר, שכיון שנמצאים קרוב לקברי צדיקים, פעם אחת בחיים צריך ללכת ולהתפלל שם, ואז עשינו סיבוב בקברי הצדיקים שבאיזור'.

'בשנים שכבר הפסיק לנסוע, אבא היה מנמק זאת באומרו: 'יש לי פה עליית גג, גם שם אני יכול להיות שקוע בלימודי באין מפריע, אין צורך לנסוע לנופש במקום רחוק'.

בהקשר לטיולים אותם לקח את הילדים, בהיותם קטנים, שח הגרי"ש שליט"א: 'אבא מעולם לא לקח אותנו לטיולים, אני בעצמי זוכר, הטיול הקבוע לשם היה לוקח אותנו, זה היה לים, רק אחרי תשעה באב, היה נוסע עמנו לחוף הים, והיה שוהה במים למשך חצי שעה, הוא היה נכנס עם כיפה, ולפעמים לרגע קט היה מבקש ממני להחזיק אותה והיה טובל'.

עוד ממשיך הוא לספר לנו: 'זכורני שפעם אחת, השכנים שלנו, ראו שאנחנו לא יוצאים לטיולים, הם עשו טובה גדולה ולקחו אותנו, אבל גם זה היה מלווה בלחץ, כי הרי אבא מתפלל מעריב בזמן, וצריך להיות פה 40 דק' אחרי השקיעה'.

'ואז עשינו סיבוב בקברי צדיקים שבאיזור' הרב זצ"ל בקברי צדיקים.

'לאחמ"כ ביקש אבא להביא ספר תורה שלו' הרב זצ"ל עם ספר התורה שהביא במיוחד.

שח בנו של הרב זצ"ל, הגרי"ש שליט"א: 'בימים כתיקונם, בשנים עברו, אבא בכלל לא היה נוסע לנופש, לא בזמן ולא בבין הזמנים, רק מלפני כשלושים שנה, כאשר אמרו לאבא, שנופש מחוץ לעיר יעשה טוב ויתן מנוחה לאמא ע"ה, בתחילה אבא התחמק, ואמר בבדיחותא: 'אבא היה אומר, ארון ישן לא מזיזים אותו ממקום למקום', לבסוף אבא הסכים, ומאז במשך כעשר שנים, אבא נסע לצפת, בדירה שדאגו לסדר לו מראש'.

'אבא לא ויתר על קלה כבחמורה, בתחילה, אבא ביקש לברר על כשרותם של המזוזות שם, [אבא היה מספר שהחזו"א הגיע לנופש בצפת, והחליף את המזוזות], לאחמ"כ ביקש אבא להביא ספר תורה שלו, כיון שלא ידע בביור, אם שם יהיה לו ס"ת כתוב ככל דקדוקיו והלכותיו, לפי כל החומרות שבהם הוא נהג [אבא היה סבור שכיון שזה ס"ת פרטי שלו, אפשר להוציאו אפילו לב' פעמים בלבד שקראו בו], את התפילות ערכנו בבית כנסת סמוך, שהיה בבנין שבו הוא שהה, במנין ותיקין כפי מנהגו הרגיל בכל השנה'.

'היינו מגיעים לצפת ביום ראשון, ועד ליום חמישי, אמא ע"ה, היתה נוסעת הביתה, כבר לפני, משום שהיתה צריכה לבשל, ולעשות את כל החסדים שלה, ולהספיק לגמור אותם לפני שבת, כמידי שבוע'.

'במקום הנופש עצמו, אבא היה יושב ולומד כל היום ללא הפסקה, כאילו הוא בבני ברק, באין מפריע, הילדים והנכדים שהתרוצצו סביבו, לא הפריעו לו כלל, הוא היה שקוע בלימודו, וגם היה מספיק לכתוב את ספריו, שבכתיבתם אחז, באותה העת, הוא היה רגיל לומר שמספיק מה שלא מספיק בב"ב בהרבה יותר זמן'.

'אבא לא חרג ממנהגו הקבוע לעשות סנדקאות, גם בהיותו בנופש, היו דואגים שיהיו לו סנדקאות באיזור העיר צפת, כך לא היה צריך לטרוח הרבה בנסיעות, כמו בכל השנה'.

'כשאני מתחיל ללמוד אינני מרגיש'

'פעם כשהביאו מזון להתקין בדירה בצפת, כדי להפיג מעט מהחום ששרר בחוץ, אבא אמר לי, שכאשר החזו"א היה בטבריה, והיה חום גדול, שאלו את החזו"א, כיצד הוא מצליח ללמוד בחום הזה, החזו"א ענה להם, כל החום הזה מפריע עד שאני מתחיל ללמוד, כשאני

'פעם אחת בחיים צריך ללכת ולהתפלל שם' הרב זצוק"ל בקברי צדיקים

בין הזמנים במחיצת החזו"א

הוא הכריע שאם רואים אותם יחד מברכים ברכה אחת, ואם בזה אחר זה, מברכים שני ברכות.

עוד שח הרב זצ"ל על הנופש בצפת, בצילו של מרן בעל החזו"א, וכה סיפר: בילדותי נסענו באחת השנים, למנוחה בצפת, יחד עם החזו"א, בקשתי ממנו ללמוד עמי בחברותא, והוא נענה לבקשתי, ושאל אותי: 'איזה מסכת אתה לומד?', חששתי לומר לו מסכת קשה, ואמרת לו 'מסכת תענית', כך למד עמי במשך כמה ימים, ועל כל דיבור של תוספות, היה שואל אותי מספר שאלות, הייתי אז צעיר לימים, ולא ידעתי לענות על השאלות, אבל רשמתי אותם לעצמי, חלקם הבאתי בספרי 'שיח השדה - ח"ג'.

עוד הוסיף הרב זצ"ל להעיד: 'בנופש ההוא יחד עם מרן החזו"א, שהינו כמה

שח הרב זצ"ל באחת ההזדמנויות: פעם בבין הזמנים אבא לקח אותנו לגן החיות, כדי לברך את ברכת 'משנה הבריות', בגן החיות ראינו גם קוף וגם פיל, ונתעורר לנו ספק אם עלינו לברך על כל אחד בנפרד, או שברכה אחת פוטרת את שניהם, כששאלנו זאת את מרן החזו"א,

'ומאז במשך כעשר שנים, אבא נסע לצפת, בדירה שדאגו לסדר לו מראש' הרב זצ"ל במרפסת הדירה שהיה שוהה בה בצפת.

בחור פנה אל הרב זצ"ל בשאלה הבאה: 'כמה זמן מוטל על בחור, לכל הפחות, ללמוד בבין הזמנים כל יום?', הבחור שציפה לתשובה, כמו 'שעתיים', או 'סדר אחד', קיבל את התשובה הבאה: 'אין חילוק בין ביה"ז לכל השנה'. בפעם אחרת שנשאל הרב זצ"ל שאלה זו, השיב בקצרה: 'כמו בזמן'.

אין חילוק בין ביה"ז לכל השנה

כמו בזמן

הרב זצוק"ל בכתיבת ספריו בדירה בצפת
'אין בין הזמנים בעולם'.

'אין חילוק בין בין הזמנים לכל השנה'. הרב זצוק"ל
בלמוד החובות בהליכה היומית.

אין בין הזמנים בעולם

בני משפחה, יחד עם אמי, אחד הילדים, כבן עשר בערך, השתולל בשוֹבבות, ואחד החלונות נשברו, החזו"א נתן לו סטירה, ומיד אמר לאמא: 'זה דבר שמעולם לא עשיתי, אבל כעת שקלתי ודנתי בדעתי, עד שהכרעתי, שצריך לעשות כן, זמן קצר לאחמ"כ בא הילד והתישב על ברכיו של החזו"א, אמר החזו"א לאמא: 'תראי כמה הילדים הם צדיקים, רק לפני רגע נתתי לו סטירה, ועכשיו הוא בא לשבת עלי'.

יהודי פנה אל הרב זצ"ל בשאלה מעניינת, הוא כשלעצמו חשב, שבין הזמנים, הרי זה כמין הלכה, שבבין הזמנים אפשר פחות ללמוד, ולכן הוא נורא מסופק מה יהיה לעתיד לבוא, בימות המשיח, האם יתבטלו ימי בין הזמנים?

הרב זצ"ל השיב לו בקצרה: 'אין בין הזמנים בעולם', כלומר, בין הזמנים אינו דין ואינו הלכה, וגם היום אין דבר כזה, ללמוד צריך תמיד, ואף פעם אין פטור מזה.

רשימות תלמידים

- אד"ב תשע"ו: ביקר אצל הרב פצ"ל האר"ש קאניצקי שליט"א וזן עם הרב פצ"ל כמה שעות צריך ללמוד בבין הזמנים, אמר לו הרב פצ"ל 'כל היום', והוסיף הרב פצ"ל 'בין הפמנים לה רק בקבר'...
- היו שנים שמהאב של הרב פצ"ל בימי בין הפמנים ללכת ללמוד במקומות שונים, כאן בבית בתו תח' שהיה מפאן בביתה, וכל היום היה כותב.
- וכן היה היה הולך הרב פצ"ל בימי בין הפמנים ללמוד ולכתוב כל היום בבית מחותנו האר"ש מלינובסקי פצ"ל, והיה יושב שם ימים שלמים ומעתיק הספר, ופעם אחת התבטא שכבר כמה שעות יושב על ביאור הלכה אחד כדי להבין מה היתה כוונתו בשעה שכתב את הדברים.
- אמר הרב פצ"ל לסואלים: ישיבת בין הפמנים סאולה שיעצר המאספה.
- בחור שאל להרב פצ"ל איפה קבלה מומלצת לימי בין הפמנים של חודש אב? אמר לו 'ללמוד בהתמדה'. וחבר השואל האם קבלה זאת מומלצת דווקא לחודש אב? אבל לבין הפמנים של חודש ניסן שיקבל למשל לעבור בבית או לנקות לפסח וכדו' השיב הרב פצ"ל: תמיד אם ההורים מבקשים ממנו שיעבור צריך לעבור ואם לא מבקשים אף לאמרת 'ללמוד בהתמדה'.
- בחור ישיבה שהתחיל ללמוד דף היומי בבין הפמנים שאל את הרב פצ"ל: 'האם להמשיך אם באמצע הפמן?', שאלו הרב פצ"ל: 'כמה פמן לה לוקח לק' אמר הבחור: 'כשעה', אמר לו הרב פצ"ל: 'אף אתה יכול להמשיך'.
- סח הרב פצ"ל: 'הפליגיןקער רב' שהיה רה"י בתפארת ציון, סיפר לנו בישיבה, שבעודו בחור לאז ר' לייפער טעלפר, ורצה פעם אחת לנסוע הביתה בבין הפמנים, אבל כיון שלא היה ביזו כסף נכנס לראש הישיבה ר"א טעלפר וביקש כסף, השיב לו: נראה לך שאתה לך חינוך, תאמר איפה סברא טובה ותקבל, הרבה הנער ריב קט ומיד אמר: האל הנני עני, ועני חשוב כמת ושנינו מצוה לקיים דברי המת, א"כ מאסע לי כסף... נענה ר"א טעלפר שאינו כן, דמצוה לקיים לה רק כשצויה בעודו חי ואף אחר שמת מצוה לקיים, אבל אם כשהוא מת עומד וצווח אפי' יצווח כל היום אינו בכלל מצוה לקיים דברי המת... וא"מ נהנה מעצם הסברא ונתן לו כסף לנסוע לביתו'.
- סיפר הרב פצ"ל: 'אשתו של ר' אליה דושניצר כצוקלעה"ה, נפטרה בלידה, ולא נתן לעשות ההלו' עד הצהרים כדי שלא יהי' ביטול תורה, וה' עבר לו שנפטרה בבין הפמנים שלא יהי' ביטול תורה'.
- כאשר הייתי בפתח תקוה הייתי פואש את החכ"א רק בשבת אבל בבין הפמנים ללא הפסקה.
- אחד שאל להרב פצ"ל מה עדיף לבחור ישיבה, בבין הפמנים. ללמוד עברה ראשונה או לצאת ללימודים, השיב לו הרב פצ"ל: 'לשבת ללמוד בהתמדה'.

[מה] ה' רוצה שיהיו עשרה מתפללים ממש ולא לצרף למנין מי שכבר התפלל (ועי' מ"ב סי' צ' סק"ח) אם לא בשעת הדחק כדי שיוכלו לומר קדושה וקדיש מן] אם א' מתפלל בחדר אחר (ושומע תפלת הצבור) ג"כ מקרי תפלה בצבור ואפי' יש לו פתח אחר שלא לביהכ"נ (דלא כרדב"ז המובא במ"ב סי' נ"ה סק"ח)

[מז] בביהכ"נ שבביתו שהפסיק צורת הפתח באמצע (שהיו עושין שם בימים נוראים עזרת נשים) כמדומה שאמר שקצת מהצבור יכולין להתפלל שם ואין קפידא שנחשב כחדר אחד

[מח] שמעתי בשמו שלהדליק מנורת חשמל ע"י העמוד הוא כמו נרות (ועי' או"ח סי' קנ"א סי' ט"ו ובמ"ב סי' תר"י בסק"ט באורים בפניא וא"כ אין נ"מ)

[מט] אם יש מנין מצומצם וא' עומד עדיין בש"ע יש לחכות בחזרת הש"ץ עד שיגמור (ר' זרח שפירא נ"י בשמו ועי' או"ח סי' נ"ה ס"ז ז')

[נ] ש"ץ מחלל שבת בפרהסיא אין עונין אחריו אמן וקדיש וקדושה (רי"א וולף ז"ל ועי' במ"ב סי' קכ"ו סק"ב וסי' נ"ה סקמ"ו ועי' בתשו' משיב דבר סי' ט')

[נא] לא הוי ניחא לי' שהש"ץ ימשוך התיבות יותר מדאי (עי' או"ח סי' נ"ג סוף סעיף י"א)

[נב] לא ה' אומר ב"ה וב"ש (רמ"ג, וכמנהג הגר"א עי' במעשר סי' מ"ג, ובכתר ראש סי' כ"ז ואחר סי' קנ"ב)

[נג] שמעתי כשהי' ש"ץ ה' מקפיד בחתימת הברכות להסמיך סוף הברכות לבא"י (ועי' בתוס' מעשה רב אות י"ד). ופעם אמר לש"ץ שסיים ברוך כו' המעריב ערבים ועוד כיו"ב ואמר לו להתחיל מלפני זה ולא רק הברכה (ועי' יומא ע' א' ת"י ד"ה ובעשור)

[נד] ש"ץ שהי' מתחיל חזרת הש"ץ מיד שהי' מרן מתחיל לפסוע ג' פסיעות וא"ל מרן שימתין מעט (כנראה עד שיגמור עושה שלום שיוכל לשמוע כל חזרת הש"ץ)

[נה] העיר לש"ץ שיטעים את העין של בעל גבורות שלא ישתמע בל ח"ו, וש"ץ א' אמר מלך אויב צדקה ולא ענה אמן (רמ"ג)

[נו] הש"ץ צריך לומר בקדושה קדוש וברוך בקול רם (רמ"ג) (ועי' בבה"ל סי' קכ"ה ד"ה אלא ועי' או"ח סי' ק"ט סי"ג ועי' רמב"ם בסדר התפלה)

[נז] שמעתי שכשהי' ש"ץ ה' ממתין במודים [אחר מודים אנחנו לך שאתה הוא] ושותק עד שהקהל ישתקו ממודים דרבנן ואח"כ אמר (ועי' מ"ב סי' קכ"ד סקמ"א וסי' קכ"ז סק"ג)

[נח] במודים דרבנן ה' שוחה גם בסוף (רמ"ג, וכד' ה"א בשו"ע סי' קכ"ז ס"א)

[נט] כשהי' ש"ץ לא הקריא לכהנים יברך רק אחר (עי' ברכות ל"ד א' תד"ה לא ובא"ח סי' קכ"ח ס"ג)

[ס] ר"ד וינטרו ב"י שאלו אם שומע באמצע ש"ע קדושה ממנין אחר אם חייב ג"כ לשתוק ולשמוע או רק מהמנין שהוא מתפלל בו והשיב שחייב (עי' או"ח סי' קכ"ד ס"ז ורמ"א סוף סי' קכ"ה)

[סא] שמעתי בשמו שיותר טוב למתאחר להתחיל ש"ע באמצע הצבור (שג"ז נחשב תפלה בצבור כנ"ל דין מ"ג) מאשר להמתין להתחיל עם הש"ץ שע"ז אין עונה על חזרת הש"ץ כתיקון חז"ל (ומובן שדין הזה דוקא אם יכול לסיים עד קדושה כמ"ש בשו"ע סי' ק"ט ס"א ועי' בחזו"א או"ח סי' י"ט סק"ז ומבואר שם שאם נתאחר עד שהש"ץ מתחיל יתפלל עמו ע"ש)

[סב] בקושי התיר למתפלל בלחש עם הש"ץ לומר הקדושה בקול רם (עי' סי' ק"ט ס"ב)

[סג] פ"א התפלל בשוה עם הש"ץ ושתק בשעת בר"כ כשהגיע לשם עם הש"ץ (רמ"ג, ועי' סי' ק"ט ס"ב ובמ"ב סק"א י"ג ובחזו"א או"ח סי' י"ט סק"ז) וא' שאלו אם מתפלל ש"ע ושומע בר"כ אם חייב לשתוק ולשמוע וכמדומה שהשיב לו שיעשה כרצונו (ר"ל שאינו מחויב לשתוק אבל רשאי)

[סד] העידו משמו שאם מתפלל בשוה עם הש"ץ לא יענה אמן אחר הכהנים אע"ג שהש"ץ מותר לענות אם לא מפני הטירוף שא"ה

[כו] ספק היכן עומד באמצע ש"ע פסק לי כמש"כ אאמור"ר זצ"ל בספרו (עי' קה"י ברכות סי' י"ג מחק תיבת י"ז) שמתחיל ממקום שמסופק שמה לא אמרו דלא כח"א (וכ"ה באו"ז רפ"ב דמגילה סי' שע"ד (הובא בקה"י שם))

[כז] הטועה בתפלה (כגון ששכח יעלה ויבא) וחוזר נחשב גם התפלה הראשונה למנין מאה ברכות (עי' או"ח סי' קפ"ח סי' ט"ו ומ"ב סי' ק"ח סק"ט וסקל"ב)

[כח] מי שטעה בש"ע באופן שצריך לחזור לראש התפלה ושאלו ממרן אם יכול לומר קדושה לפני שהתחיל לחזור והשיב דמסתברא דנחשב תפלה א' ואסור (ורא' לזה ממש"כ המ"ב סי' קי"ד סק"א בשם הש"ת)

[כט] בנוסח אשכנז וספרד אין כ"כ קפידא ומותר לשנות כדי להתפלל עם הצבור (רי"א וולף ז"ל ועי' במ"ב סי' ס"ח סק"ד ובתשו' משיב דבר סי' י"ז בסוף התשובה, ועי' ל' סי' ט' אות י"ט)

[ל] אאמור"ר ז"ל שמע בשם מרן שא' מבני החסידים שאלו אם מותר לשנות לנוסח אשכנז והשיבו כיון שאבות אבותיו שינו מאשכנז לספרד שלא כדין יכול לחזור למנהג אשכנז (ועי' מ"ב סי' ס"ח סק"ד)

[לא] הספרדים שלמדו אצל אשכנזים עליהם לנהוג כמנהג האשכנזים (בשם הר"ש גרינמן ז"ל משמו)

[לב] ר"ש קוסובסקי ז"ל כ' שמרן התיר לו להתפלל בהברה הספרדית כיון שהורגל בכך שלא יתבלבל בכונתו (ועי' ל' סי' ט' אות י"ט)

[לג] אלו שמתפללין בעברית מ"מ לא ישנו הברת השם ויאמרו הנו"ן בקמץ (הר"י פינקלשטיין ז"ל בשמו)

[לד] גם אם אחוריו מתפלל קטן אסור לפסוע (רמ"ג, ופשוט) (דלא כאשל אברהם מבוטשא"ש סי' ק"ב)

[לה] הצריך לביה"כ מותר לפסוע נגד המתפלל (רמ"ג בדו"ה פ"ד סי' כ"א)

[לו] שאלתי אם גמר ש"ע וממתין לפסוע עד שיגמור זה שאחוריו אם מותר לו ללמוד אז והשיב שלא (דלא כמ"ש בכתר ראש סי' ל"ג, אבל ללמוד בהרהור או להתפלל כל מיני תפלות מסתבר ודאי דמותר ועי' מ"ב סי' קכ"ב סק"ד ה')

[לז] שאלתי אם הש"ץ אין יכול לפסוע ג' פסיעות משום שא' מתפלל אחוריו אם יתחיל חזרת הש"ץ בלי לפסוע והשיב שלא, רק יפסע מהצד (כנראה שבשעה"ד סמך על הא"ר שמביא המ"ב סי' ק"ב סק"ח אבל להתפלל בלי לפסוע א"א שהוא חייב על כל תפלה ועי' לשון הרמב"ם פ"ט מתפלה ה')

[לח] תפלה בכונה יתירה ביחידות עדיף מפחות כונה בצבור אף כשבצבור תהי' כונה מספקת לצאת יד"ח (ר"ש קוסובסקי ז"ל משמו ועי' בה"ל בסי' ק"א ס"ב ד"ה דאית')

[לט] כשהי' מרן חולה התפלל ש"ע מיושב (עי' מ"ב סי' צ"ד סק"ב)

[מ] שמעתי בשם מרן שהורה שמי שאין בעירו מנין אלא ששמו"ע לפני הנץ יתפלל עממן בצבור (וכמדומה שכן פסק בפרי יצחק סי' ב' ע"ש ועי' מ"ב סי' פ"ט סק"ד)

[מא] נכון להתפלל ביחידות בתפילין מבצבור בלא תפילין אף במנחה (ר"ש קוסובסקי ז"ל ועי' מ"ב סי' ס"ו ס"ק מ')

[מב] שמעתי בשמו שמותר להתחיל ש"ע עם הצבור אף אם לא יגמור עד קדושה וכמדומה שכן נהג בעצמו (ודלא כבה"ל בסי' ק"ט ד"ה הנכנס שנסתפק בזה ועי' שלמת חיים השלם סי' קכ"ז)

[מג] בענין תפלה בצבור אמר לי שאפי' אם מתחילין בעוד שהש"ץ או א' מהצבור לא גמר עדיין כל תפלתו מקרי גם השני תפלה בצבור וגם השלישי שיתחיל בסופו של זה ואפי' מאה כולן נקראין תפלה בצבור ומותר לדלג פסוד"ז עבור תפלה בצבור כזו שאין תפלת הצבור עולה לשמים עד שישלימו כולן (ועי' שמו"ר פכ"א סי' ד') ושאלתי א"כ אסור לדלג פסוד"ז כדי להתחיל עם הצבור מאחר שיכול להתחיל בסוף הצבור בלי לדלג והשיב דמ"מ התחלה עם הצבור עדיף טפי ומותר לדלג גם משום זה (ועי' בבה"ל סי' ק"ט ד"ה הנכנס דמשמע ג"כ שזה קצת תפלה בצבור ושם ד"ה לקדושה בשם הפמ"ג בא"א ועי' צל"ח ברכות ו' א' ד"ה אין תפלתו, ורמ"ג כ' כמדומה שאמר שאין כ"ז אלא אם הש"ץ עדיין לא התחיל קדיש וצ"ע)

[מד] שמעתי בשמו שהמתפלל מוסף בשעה שמתפללין שחרית או בהיפך אפי' הוא בביהכ"נ לא נחשב תפלה בצבור (ובמ"ב סי' צ' סק"ל לא כתב כן)

תגיד ליעקב

מתורת מרן רבנו הקהלות יעקב זללה"ה

ענייני בין המצרים

סיום מסכת בתשעת הימים

פעם סיפר הרב זצ"ל כי בישיבה היתה תקופה שלא הי' מה לאכול רק בשר הי' ניתן להשיג ובתשעת הימים מר"ח אב עד תשעה באב שאסור לאכול בשר עשו הבחורים הסכם שכל סעודה יסיים בחור אחר איזה מסכתא ויעשה סעודת סיום וכל הישיבה תאכל בשר בגינו וכך עשו כל תשעת הימים.

תולדות יעקב עמ' ו'

ללמוד בת"ב שחל כשבת

ת"ב שחל בשבת ראיתי את מו"ר שליט"א [זצוק"ל] שלומד את הקביעות שלו במשניות לאחר חצות והי' משניות טהרות וכן אמר תהילים לשנה הבאה גם כן חל ת"ב בשבת ואמר לי מו"ר שאסור ללמוד לאחר חצות אף הקביעות שלו ורק ילמד דברים המותרים בת"ב אבל לפני חצות יש להקל ללמוד הגר"ח ק' שליט"א [זצוק"ל] ספר לי שפעם חל ת"ב בשבת ולא למד אביו מו"ר שליט"א זצוק"ל גם לפני חצות גם לא את הקביעות.

אופרוף כשבת ת"ב

אמר לי מו"ר שליט"א [זצוק"ל] בנוגע לאופרוף של קרובי שחל בשבת ט' באב שיש להקדימו לשבת שלפני זה משום שאין לעשות קדוש של שמחה בשבת זו וזה בנוגע לקדוש אבל עלי' לתורה שיקבל עוד פעם בשבת זו שהיא לפני החתונה שתהי' בשעתו מ"ב טו"ז מנ"א.

ת"ב שחל בשבת הנהגה במוצש"ק

תשכ"ה. ת"ב שחל בשבת מו"ר שליט"א [זצוק"ל] בא לביהכ"נ בבגדי שבת ונעלים אעפ"י שכבר בא כמה רגעים לאחר הזמן של יציאת השבת כמנהגנו ולאחר ברכו חלץ נעליו אבל הבגדים השאיר עליו עד הלכו הביתה.

הבדלה לחולה בת"ב שחל ביום א'

אמר לי מו"ר שליט"א זצוק"ל אדם הצריך לאכול בת"ב שחל ביום א' יבדיל על יין ובשעת הדחק גם על מיץ תפוזים דמרון החזו"א צדד דמיץ תפוזים יש סברא דהוי חמר מדינה בא"י יותר מבירה דלא הוי חמר מדינה בא"י ולא הכריע מרן החזו"א על מיץ עיין מש"כ בארחות רבנו ח"א עמוד תכ"ד אות מ"ט.

וכן אמר לי מו"ר בשנת תשל"א דחולה יכול להבדיל על היין בת"ב שחל ביום א' משום דבלא הבדלה לא יוכל לאכול וכן חזר עוד פעם מו"ר ואמר לי דמרון החזו"א אמר דבירה לא הוי חמר מדינה אצלנו בא"י דכאן יין חמר מדינה וצדד מו"ר שליט"א זצוק"ל לעשות הבדלה על מיץ תפוזים בחולה.

אמרתי למו"ר דיסהוט אשכול ענבים ויבדיל דיין מגתו בסעודה המפסקת אינו אסור מדינה דגמ' והסכים עמי ואין לו יבדיל על מה שירצה חוץ מבירה.

וכ"כ בשו"ת מהרי"ל דיסקין קו"א אות ע"ב וזל"ק נסתפקתי בחולה שאוכל אם צריך להבדיל תחלה וכן נראה עכ"ל ופשוטות היינו הבדלה ביין ולענין קטן מסתפק שם הגאון הקדוש זצ"ל אם יבדיל לפני אכילתו ע"ש צדדי ספיקתו עי' באות הבא שמו"ר הקל לילדים לאכול בלי הבדלה.

הבדלה של קטן בת"ב שחל כיום ראשון

ת"ב תשכ"ד. מו"ר שליט"א [זצוק"ל] אמר לי לענין ילדים שמותר להם לאכול בת"ב אם חל ת"ב ביום א' יש להקל שלא יבדילו אף שהשע"ת מביא שגדול חולה יבדיל מ"מ קטנים יש לסמוך על הרשב"א שכתב לענין קידוש שמותר להאכילם לפני קידוש ואמר מו"ר שה"ה לפני הבדלה דקיל טפי וסכנה לאכול לפני הבדלה זהו רק בין השמשות כדאיתא בפסחים הרשב"א הובא במ"ב הלכות קידוש וכן בסוף הלכות שבת ועוד הסתמך מו"ר על זה שהמ"ב לא מביא את השע"ת הנ"ל א"כ משמע שסובר המ"ב שאין דינו של השע"ת ברור אמנם מו"ר שיתפללו במוצש"ק ויאמרו הבדלה בתפלה.

עוד הוסיף לי מו"ר למי שאין על מה להבדיל פטור א"כ לקטנים וכן לאשה אין משלהם.

עוד אמר לי מו"ר שיש להקל אף לגדול חולה לעשות הבדלה על מיץ תפוזים שזה חמר מדינה אבל לא על בירה שזהו שותים רק מעוט.

ארחות רבינו ח"ב עמ' קע"ז ואילך

שזה סדר התפלה שלו (עי' ברכות ל"ד א')

סה] בוהוא רחום הנוסח ידענו כי חטאנו בלא שם (כן העידו משמו)

סו] הי' נוהג לעמוד בקדושה דסידרא מן ואתה קדוש עד ולעלמי עלמיה ואמר לי שמסופק אולי דינו כקדושה (ועי' רמב"ם פ"ט מתפלה ה"ה ובה"ל סי' תפ"ט ד"ה ומצוה בשם רי"ן גיאות ותשו' ר"י מיגש סי' קל"א ושמעתי שכבר נשאל דבראשונים משמע שהוא מיושב והשיב אולי כונתם שמותר גם מיושב אבל לא דוקא מיושב כך אמרו משמו) אבל א"צ לכיין רגליו (והראוני דבס' המספיק מר"א בן הרמב"ם ח"ב עמוד כ' כתב ומנהיגו לעמוד בקדושה דסידרא, ובשבלי הלקט סי' מ"ד בשם רב עמרם שאסור לצאת מביהכ"נ קודם קדושה דסידרא אלא חייב אדם לעמוד עד אחר שיסיים, עוד הראוני דבביאור הגר"א למגילת אסתר פ"ח פסוק ד' מבואר דצריך לעמוד) ועי' בזוה"ק יתרו קל"ג א'

ז] העידו שהי' כורע קצת כשאומר ואנחנו כורעים כו' (וכ"ה במ"ב סי' קל"ב סק"ט, ורמ"ג כ' אף כשהי' חלש ולא קם לומר עלינו בכל זאת בשעה שהצבור היו כורעים הי' קם וכורע עמהם וחוזר ויושב)

סח] לא רקק בעלינו (ועי' ט"ז יו"ד סי' קע"ט סק"ה)

סט] אין לומר שנים קדיש ביחד (ואמרו בשמו דהוי כמעמיד שני שליחי צבור, רמ"ג ועי' פ"ת יו"ד סי' שע"ו סק"ו והוא רק מפני המחלוקת דמדינא תרי קלי לא משמעתי וכ"נ בכל דברי האחרונים באו"ח סי' קל"ב שדנו דיני קדימה וגדולה מזו החמיר במ"ב סי' רע"א סוף סק"ג)

עג] תחנון בשחרית נפל על יד ימינו על צד שמאלו של כסאו (אולי משום שרצה ליפול דוקא על זרועו כמש"כ בבה"ט סי' קל"א סק"ב בשם האריז"ל וכן שמעתי שהקפיד ליפול על הזרוע דוקא ואולי משום שבזה יוצאין ב' הדעות המובא בסי' קל"א ובמ"ב ע"ש)

עה] חתן אומר תחנון ביום החתונה עד החתונה ממש (דלא כיש מקילין שהביא המ"ב בסי' קל"א סק"א)

עו] חתן יכול ליכנס לביהכ"נ אף שפוטר מתחנון דלא כט"ז (המובא במ"ב סי' קל"א סק"ו)

עז] בברית כשהי' סנדק הי' נופל תחנון במנחה שאחר הברית (ולא כהמ"ב סי' קל"א סק"ה, ואולי עשה כן שלא יהא תמוה לרבים שאין הכל יודעים שהי' סנדק היום)

עח] נשים חייבות בכל התפלות חוץ מתפלת ערבית אפשר אולי להקל כן שמעתי מפיו (וכן מבואר במ"ב סי' ק"ו סק"ד ע"ש ובסי' ע' סק"ב) והרב"צ במברגר ז"ל כ' ששאל ממרן והשיב שחייבות בכל התפלות ואם יש להם ילדים אולי יש פטור של חולים ומשמשיהם אבל נשים צדקניות מוצאים להם תמיד זמן לתפלה

עט] הורה לאשה שנתאחרה בתפלתה עד שליש היום שלא תקרא ברכות ק"ש (ועי' בה"ל סוף סי' נ"ח ד"ה קוראה)

פ] אבל לא יתפלל בתיבה בר"ח אא"כ ליכא אחר (רב"צ במברגר ז"ל והוא כדעת הגר"א עי' שונה הלכות סי' קל"ב דין ל"ה)

פא] החיובים שיוצאים לאשרי ובא לציון או לעלינו לחדר אחר ועושין עוד מנין כדי לומר קדיש אמר שלא לעשות כן דהוי כשני שליחי צבור מיהו אם נתחלקו מתחלת התפלה לא מיחה (אעפ"י שג"ז אין נכון משום ברוב עם כמש"כ במ"ב סי' ק"נ סק"ב דברוב עם הדרת מלך)

כ] שאלתי אם א' התפלל וגם שמע קה"ת בעוד שאומר המלות של התפלה אם יצא והשיב שיצא (עי' שו"ע סי' קפ"ג ס"ו ובמ"ב סי' תר"צ סק"ט ועי' בשה"צ סי' קס"ז אות מ"ג וי"ל דקה"ת עדיף שא"צ לצאת רק לשמוע כמש"כ תוס' בסוכה נ"ב א' ד"ה וכיון) אבל אין לעשות כן (ועי' סי' קמ"ו ס"ב ובמ"ב סק"ד ט"ו)

עדין מתפלה בציבור ומסמיכת גאולה לתפלה ומלהתפלל עם תפלין ע"י ב"מ"ב. וכתב רבנו יהונתן מפרג ז"ל בפ"י על איכה שתפילת ותיקין מוכרחת להתקבל ואילו היו מתפללין ותיקין ביום החורבן לא הי' נחשב ביהמ"ק ולכן כתיב סכותה בענן לך מעבור תפלה כדי שלא ידעו מתי הנץ החמה ע"ש.

השכמה לבית הכנסת, אפילו למי שאין מקפיד על ותיקין

ואפי' מי שאין מתפלל כותיקין עכ"פ חייב להשכים כפי יכולתו כמו שאמרו (ברכות ה') קדימו וחשיכו לבי כנישתא כי היכי דתורכו חיי, ואמרו (בשבת קכ"ז) השכמת ביהמ"ד הוא מהדברים שאדם אוכל פירותיהן בעוה"ז והקרבן קיימת לו לעוה"ב. ואמרו (תנחומא מקץ ט') צריך אדם להשכים לתפלה שאין לך גדולה מן התפלה, ואמרו (במדב"ר בלק) הן עם כלביא יקום עומדין כאריות ממטותן לק"ש ולתפלה, ואמרו (בברכות מ"ג ב') ת"ח אל יכנס באחרונה דקרו ליה פושע ועצל, ולעת"ל יקראוהו כולם בשם הפושע והעצל (כמ"ש בתנחומא ריש ויקהל שלעת"ל יקראוהו לפי מעשיו) ואוי לה לאותה בושא וכלימה, ואמרו (באדר"נ פכ"א) שינה של שחרית מוציאין את האדם מן העולם שיכול לעבור זמן קריאת שמע ע"ש והרי זה מעוות לא יוכל לתקון כמ"ש בחגיגה (דף ט') ואפי' ביטל פעם א' ק"ש כאילו לא קרא כל ימיו כמ"ש בברכות ס"ג ב'. ועי' באר"ח סי' נ"ח ס"ב שפסק דאפי' אין מתפלל ותיקין חייב להקדים מה שיכול ואיסור גמור להתאחר עד סוף הזמן כמ"ש הגר"א בשם ירו' (מובא במ"ב שם סק"ג) ובגמ' (ברכות כ"ט) אמרו במערבא לייטי ע"ז וחלילה לזלזל בקללת חז"ל.

ובשו"ע ריש אר"ח יתגבר כארי לעמוד בבוקר לעבודת בורא וכתב המ"ב ואף אם ישיאנו יצרו בחורף לומר איך תעמוד בבוקר כי הקור גדול או ישיאנו בקיץ לומר איך תעמוד ממטותך ועדיין לא שבעת משנתך יתגבר עליו ואל ישמע לו, ויחשוב בנפשו אילו הי' נצרך לעמוד לשרת לפני מלך ב"ו כמה הי' זריז וזהיר לעמוד בהשכמה להכין עצמו לעבודתו כ"ש וק"ו בן בנו של ק"ו לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה עכ"ל ועי' במ"ב סי' א' סק"ט שפסק שצריך לקום לכה"פ חצי שעה לפני התפלה שיוכל להכין עצמו ולבוא לתפלה בזמן.

תפילה ביחידות בבית

וכתב בספר הגן (המחבר הי' קדמון מאד ומובא במג"א סי' צ"ח) וכל אדם יאמין שהדלות ויקרות ומיתת בניו ח"ו באים לאדם ואין לו הצלחה במשא ומתן שלו בעבור שאינו מתפלל במקום קבוע כו' ואם ח"ו מתפלל ביחיד בביתו אזי מביא התפלה דוגמת הקרבן לשדים וחייב ג"כ כרת בר מינן, ואם הוא חי אף שמתפלל כמה פעמים בביתו אז יורד מנכסיו ועני חשוב כמות או שבניו מתים בחייו ח"ו דג"כ חשוב כמות והירא וחרד לדבר ה' והרוצה ליזהר מהדלות ומיתת בניו וכ"ש ממיתת עצמו יעשה לו מקום קבוע אף ביישוב להתפלל תמיד במקום א' עכ"ל.

ומובן שכל הנ"ל במקום שאין אונס והנזהר מרצון הקב"ה משמרו אף מאונס כדאי' במו"ק (דף ה') כל השם אורחותיו בעוה"ז זוכה ורואה בישועתו של הקב"ה שנא' ושם דרך אראנו בישע א'.

חובת הידיעה והבקיאות בדיני תפילה, ואופן התועלת מלימודם

כללו של דבר חיוב גמור להיות בקי בשו"ע ה' תפלה כי הבא לשמש את המלך ואין יודע איך יתנהג בודאי יגרשונו המלך וכל המזלזלין בזה עתידין ליתן את הדין ואין ספק שלימוד דינים אלו חיוב קודם לכל הלימודים כי הם נוהגין ג"פ בכל יום וכ"כ המ"ב בהקדמתו והלימוד צריך להיות ע"מ לקיים כי הלומד שלא ע"מ לקיים נוח לו שנהפכה שלייתו על פניו ולא יצא לאור העולם (יר' ברכות פ"א ה"ב) והקב"ה יתן בלבנו אהבתו ויראתו ונזכה לעבדו באמת ובלב שלם.

והרוצה שיהי' לו תועלת מזה יקרא זה כמה פעמים והעיקר לשים לב לקיים [כמש"כ רבנו יונה (בשע"ת סוף ש"ב) אם האדם לא יעורר נפשו מה יעילתו המוסרים, ובברכות (ז' א') טובה מרדות א' בתוך לבו של אדם יותר ממאה מלקיות] כי כל אלו דברי חז"ל והתורה הקדושה, והלומד ע"מ לקיים מספיקין בידו ללמוד וללמד לשמור ולעשות.

איסור דיבור דברים בטלים בבית הכנסת, ובשעת התפילה וקדיש

ולדבר דברים בטלים בביהכ"נ (אם אינו צרכי מצוה) הוא איסור גמור, ומבואר בשו"ע סי' קנ"א ס"א וע"ש במ"ב שהחמיר מאד בזה, ובפרט בשעת התפלה וחזרת הש"ץ (דאי' בשו"ע סי' קכ"ד דגדול עונו מנשוא) וקריאת התורה וקדיש ומקומות שמבואר בשו"ע שאסור בדיבור שאין שום היתר בזה וחלילה לזלזל בזה משום שהרבה אנשים מזלזלים בזה כי אף הם עתידים ליתן את הדין ואמרו במס' ד"א (מובא בב"י אר"ח סי' קכ"ה) ר' חמא בר חנינא אשכח לאלהיו ועימי' גמלים טעונים אל"מ מה הגמלים הללו טעונים אל"מ אף ורוגז למי שמספר בין קדושה לקדושה בין קדושה לברוך בין יהא שמ' רבא ליתברך ובין כל ברכה וברכה וכל המדבר בהם עליו הכתוב אומר ולא אותי קראת יעקב וכן הביאו הפוסקים בשם המדרש (מובא במ"ב סי' נ"ו סק"א) שחכם א' נתראה לתלמידו בחלום עם כתם במצחו וא"ל שזה עונש מפני שלא נזהר לדבר בשעת קדיש גם הביאו שם מס' ח מעשה בחסיד א' שראה לחסיד אחר במוטו ופניו מוריקות אל"מ למה פניך מוריקות אל"מ מפני שהייתי מדבר בשעה שהש"ץ הי' אומר ויכולו ובברכת מגן אבות וביתגדל עכ"ל, וכתבו הפוסקים דבשעת חזרת הש"ץ אין לעיין אפי' בספר ואפי' יש עשרה בלעדו וכ"ש אם אין עשרה וכ"ש בשעת קדיש שאפי' הרור בד"ת אסור, וצריך ע"פ דין לענות אמן בקולו של ש"ץ לא גבוה ממנו כדיליף בגמ' מקרא ומבואר בשו"ע, וגם יש ליזהר לידע על מה עונים וכמה החמירו חז"ל באמן יתומה וקטופה וחטופה כידוע וכ"ש כשאין עונים כלל ר"ל, וכבר הביאו (בס' ווי העמודים מבן השל"ה סי' י' ועוד אחרונים) בשם הלבוש מעשה נורא מחסיד א' שנגזר עליו ליחתך איברים איברים ר"ל על שלא ענה אמן על ברכת תינוק א'.

דין קביעות מקום לתפילה

וכן דין קביעות מקום בביהכ"נ שחז"ל הפליגו בזה מאד ואמרו בפ"ק דברכות כל הקובע מקום לתפלתו אויביו נופלים תחתיו ואלקי אברהם בעזרו ונקרא חסיד ועניו מתלמידיו של אברהם אבינו, וכתבו הפוסקים דצריך שיהא לו בביהכ"נ מקום קבוע תמיד שלא יחליפנו בשום פנים (רק מחמת אונס) ואז תפלתו מקובלת. וחלילה לזלזל בדבר שנפסק בשו"ע (סי' צ' סי"ט) שהוא חיוב ואסור לשנותו אם לא לצורך מיוחד, והעיקר לעמוד בביהכ"נ בדרך ארץ ויראת שמים בלי קלות ראש כמו שנאמר (בילקוט תהלים פ"ב) בשעה שאדם עומד בתפלה יהא שמח שעובד לאלקים שאין כמותו בעולם ואל תהי נוהג בקלות ראש לפניו אלא ביראה וכתבו הפוסקים בשם הכל בו (מובא במ"ב סי' קכ"ד סק"ז) אוי להם למדברים דברים בטלים או שחוק בשעת התפלה שהרבה בתי כנסיות נחרבו בשביל קלות ראש ובתדא"ר (פ"ג) איתא עונש נורא עבור זה ע"ש [וכ"ש קלות ראש עם תפלין שהוא איסור חמור מאד שהרי בטלו מצות עשה דאורייתא של הנחת תפלין כל היום כדי שלא לעבור על איסור זה].

תפילה בקול רם

וצריך להתפלל בקול רם ונעים כמו שנא' (בשה"ש זוטא ב') השמעיני את קולך כשאתם מתפללים לפני בקול גבוה כי קולך ערב בתפלתך וכן כ' הפוסקים והפליגו מאד בשכר זה ועי' סוף שה"ש רבה בזה ועי' שו"ע סי' נ"א ס"ט.

ענין תפילת ותיקין

וענין תפלת ותיקין, מלבד שיטת הרי"ף והרמב"ם שהוא חיוב גמור והעובר ע"ז ואין מתפלל כותיקין נקרא עובר על דברי חכמים, ואפי' לשאר הפוסקים שאינו חיוב גמור מ"מ הוא ענין גדול מאד כמו שהפליגו חז"ל מאד והבטיחו (בברכות דף ט' ע"ש בתוס') שאינו ניזוק כל היום כולו (ואילו הי' בא בזמנינו א' מהתנאים שידוע שכל ברכותיו מתקיימין כמה היו משתדלין לקבל ברכתו, על אכ"כ ברכה שחז"ל הבטיחו) וחזקי' המלך (שחז"ל אמרו עליו שביקש הקב"ה לעשותו משיח) לא מצא זכות להזכיר מכל מעשיו הטובים רק שהי' מתפלל כותיקין. ורב ברונא שזכה לכוין פעם א' כותיקין עם סמיכת גאולה לתפילה לא פסק חוכא מפומי' כל היום מרוב שמחה שידע גודל המצוה והשכר בזה (ודעת כמה פוסקים שתפילת ותיקין

ירושלמי שביעית – מרישא ועד גמירא בביי הזמנים

הזדמנות חד פעמית לציבור שוחרי תורה

— לרכוש ידיעה בירושלמי שביעית —

כאשר בשיעורי הירושלמי הנמסרים לטובת נשמת רבינו מרן זצוק"ל

ע"י בנו הגאון רבי יצחק שאול קניבסקי שליט"א

יחלו בלימוד מסכת שביעית, החל מיום שלישי י"ב מנחם אב

ועד לסיום המסכת ביום חמישי כ"ח מנחם אב

השיעורים מתקיימים בכל יום בשעה 13:50 לאחר תפילת מנחה בבית המדרש לדרמן

וניתן גם לשומעם במערכת 'קול הלשון' ובמספר ישיר 073-321-2004

המשך מעמוד 1

תורת שיח

עד חורבן הבית הראשון, אבל לעת"ל יהי מלכות קבע לכן מסיים ובנייתה כימי עולם.

טעמא דקרא תרי עשר ט' י"א

ב' סוגי הגאולה - 'בעיתה' ו'אחישנה' - בפסוקי הנביאים

קול אומר קרא וגו'. הביאור ע"פ גמ' סנהדרין צ"ח א' שאם זכו ויעשו תשובה יהא אחישנה ואם לא זכו יהא בעתה גם בלא תשובה רק ע"פ הבטחת ה', והנה פרשה זו מיירי אם יהי בעתה כמ"ש כי מלאה צבאה כי נרצה עונה וגו'. וקאמר קול אומר קרא שהגיע זמן הגאולה ואמר מה אקרא באיזה זכות מגיע להן הרי כל הבשר חציר וכל חסדו כצין השדה כמ"ש כל חסד דעבדין לגרמייהו עבדין יבש חציר נבל צין ר"ל שכל מצותיהן אינן ומשיב לו אכן חציר העם יבש חציר נבל צין ר"ל אמת דבריק ומ"מ דבר אלקינו שהבטיח יקום לעולם ולכן אע"פ שאינן ראויין הגיע זמן הגאולה.

טעמא דקרא ישעיה מ' ו'

על הר גבוה עלי לך מבשרת ציון הרימי בכח קולך מבשרת ירושלים הרימי אל תיראי אמרי לערי יהודה וגו'. פירש"י מבשרת ירושלים ובמקום אחר הוא אומר רגלי מבשר זכו קל כזכר לא זכו תש כנקבה ומאחר פעמיו עד הקץ עכ"ל. וצריך קצת ביאור, גם יל"ד למה אמר אל תיראי וכי למה תירא, ועוד למה הקדים ציון ואחר כך ירושלים ואח"כ ערי יהודה. ויל"ע ע"פ גמרא סנהדרין צ"ח א' זכו אחישנה לא זכו בעתה ואמר' התם זכו [שיהא בזכותם ע"י אחישנה] עם ענני שמיא לא זכו עני ורוכב על חמור, והנה בסוכה מ"א א' כתבו רש"י ותוס' שם (בד"ה אי נמי) וכ"כ התוס' בשבועות ט"ו ב' (ד"ה אין) בשם תנחומא דביהמ"ק דלעתיד ירד מן השמים ובערוך לנר בסוכה שם הקשה ע"ז הרבה דמבואר שיבנה ע"י בנ"א ואף שקושיותיו מלשון שיבנה אין מוכרח דיל"ל קביעתו בקרקע מקרי בנין מ"מ הרמב"ם פ"א ממלכים כתב דמשיח יבנה ביהמ"ק וגם בב"ר פס"ד מבואר דבימי ר' יהושע רצו לבנות ביהמ"ק וכ"מ בכ"ד, ונראה דזה תלוי אם יהא אחישנה ע"י זכותנו נזכה ג"כ לבנות ביהמ"ק אבל אם יהי בעתה ירד מן השמים ובסוכה שם חיישי שיהא בעתה ע"ש אבל בתפלתנו אנו מבקשים שיבנה בית המקדש במהרה היינו אחישנה ואז יהי בנין, ובזה מיושב כל המקומות ודו"ק, והנה פרשה זו מיירי כשיהי בעתה כמ"ש בתחלת הפ' כי מלאה צבאה כי נרצה עונה ולכן קרי לה מבשרת ל' נקבה כדפירש"י דתש כנקבה כמ"ש עני ורוכב על חמור וכנ"ל ולכן אמר אל תיראי לפי שאין זה בזכותנו והי' לה לירא, ולכן הקדים ציון שהוא ביהמ"ק שירד מן השמים ומשם יבשר לגאול אחר כך ירושלים ואח"כ ערי יהודה לגאול אחר כך משא"כ אם יהיה אחישנה יגאל תחלה ערי יהודה ואח"כ ירושלים כמ"ש בזכרי' י"ב והושע ה' את אהלי יהודה בראשונה וגו' ואח"כ יבנה ביהמ"ק.

שם שם ט'

אתם בכיתם בכי' של חנים אני אקבע לכם בכי' לדורות

ויתנו את קולם ויבכו העם בלילה ההוא. תיבת את מיותרת לכאן דהו"מ למכתב וישאו קולם ויבכו וכמש"כ גבי עשו וישא עשו קולו ויבך. ויל"ד דבא לרמז מ"ש בגמ' אותו הלילה ליל ט"ב הי' א"ל הקב"ה אתם בכיתם בכי' של חנם אני אקבע לכם בכי' לדורות, את ר"ת תשעה אב, וכעין מ"ש בזהר וישלח ע"כ לא יאכלו בני' את גיד הנשה את ר"ת תשעה אב מכאן שכל האוכל בת"ב כאילו אוכל גיה"נ.

טעמא דקרא שלח י"ד א'

ביאורי הקינות

קינות בליל ט"ב. בליל זה חרב בית קדשי ונשרפו ארמוני. נשאלתי הא בליל עשירי נשרף ביהמ"ק כדאיתא בתענית כ"ט א' דבתשיעי סמוך לחשיכה הציתו בו את האור והיה דולק והולך כל היום כולו ויל"ד דהכוונה היא שבלייל זה נגזרה הגזירה על חורבן הבית כדאיתא שם ויבכו העם בלילה ההוא אותה לילה ליל ת"ב היה אמר להם הקב"ה אתם בכיתם בכיה של חנם ואני קובע לכם בכיה לדורות.

אלי ציון וערי' כמו אשה בצירי' וכבתולה חגורת שק על בעל נעוריה. פי' על ב' דברים יש לנו לקונן א' על מה שאבדנו כל מחמדנו שהי' לנו כמו ביהמ"ק ומלכות בית דוד וזהו כבתולה כו' על בעל נעורי' והיינו מה שעבר ואין, ועוד על הצרות שיש לנו עתה בגלות וזהו כמו אשה בצירי' שזה לפי שעה.

טעמא דקרא סוף איכה

כי לי כל בכור וגו' לי יהיו. תיבות לי יהיו אין מובן שהרי לקח מהם הבכורה, ובויק"ר רפ"ב א' בכ"מ שנא' לי אינו זז לעולם לא בעוה"ז ולא בעוה"ב כו' בבכורות כתיב כי לי כל בכור כו' והוא תמוה כנ"ל. ונ' דכאן רמז מ"ש באוה"ח סוף הפרשה בשם רז"ל דלע"ל תחזור העבודה לבכורות. ואאמור' זללה"ה השיב אולי כיון דתמורתן [דהיינו הכהנים] קיים ה"ז כאילו זכות הבכורה לא כלה שהרי תמורתן קיימת (שו"מ זה בדעת זקנים מבעה"ת). ולפי"ז פירש אאמור' זללה"ה הא דאיתא בקינות אלי ציון ועריה, עלי זבחי תמידה ופדינו בכוריה, דצ"ב דהרי גם בזה"ז לאחר החורבן נוהג פדיון בכור אדם ופדיון פטר חמור, וביאר, דקאי על הלויים שפדו את הבכורות בימי משה, ועתה בזה"ז אין לנו לויי יחוס (וכמש"כ בשמו בביאור קול ברמה)

טעמא דקרא במדבר ג' י"ג

ענייני נחמה וגאולה

לעתיד לבוא יהי מלכות קבע

ביום ההוא אקים את סוכת דוד הנופלת. קרי לי סוכה משום שהיתה מלכות עראי כסוכה בימי דוד ושלמה וגם שאר המלכים שמלכו על יהודה מלכו רק

שיחת התלמידים

זקן מופלג, לא כל כך בריא, ומשפחה בלע"ר גדולה, ודיבר עימי כמה פעמים כמה רחמים צריך היום לחנך הילדים לתורה ויראת שמים, ולא ביקש כלום, רק לימוד. כי חוץ מזה אין כלום.

פ"א נכדו נתן אנחה, ומיד אומר לו הרב: איזה תוספות קשה לך? כי על מה יכול להאנת, הרי חוץ מזה אין כלום, קם פעם אחת ממנוחה בצהריים ולא רצה לדבר, ורמז שיביאו לו עט וניר וכתב על הנייר, יין, ושתה קצת יין, ושאלוהו מה זה? ענה עשיתי עכשיו סיום על מס' ברכות בשינה, לא רציתי להפסיק בדיבור, לפני שאני טועם לכבוד הסיום.

ישב ולמד באמצע הלילה בבמה"ד, וישב עם הגאון ר' ראובן פיין זצ"ל, ולפתע נשמעו מרחוק יריות מטנקים בזמן המלחמה. ור' ראובן נבהל מאד וראה שר"ח לא אז כמלא נימא, והמשיך כרגיל, ואז ניגש אליו ושאלו האם אינך שומע את יריות הפצצות של הטנקים? תשובתו היתה, טנק לדידן נוגע רק אם מקבל טומאה, חוץ מלימוד אין כלום.

פ"א בליל פורים שאלתיו, מה חשב מרדכי הצדיק, כשהמן הרכיבו על הסוס וקרא לפניו, ככה יעשה לאיש וגו', תשובתו היתה, חשב אז, תפסיק כבר עם השטויות, ההבלים הללו, תן לי ללמוד.

ושם במגילת אסתר, פרק ו' ג' ויאמרו נערי המלך משרתיו, "לא נעשה עמו דבר", תיבת דבר מיותר, ואמר רבנו שאמרו לו, הטובה הכי גדולה בשבילו, שלא נעשה עמו דבר, ונותנין לו ללמוד במנוחה, והמלך לא הבין זה, ולכן שאל מי בחצר לשאלו מה ליתן לו. וראויים הדברים למי שאמרם.

סיפר לי שאמו ע"ה קנתה לו פעם בגד חדש, ושאל את החזו"א אם לברך שהחינו על זה, וכי לא מרגיש שום שמחה. א"ל החזו"א אתה כן מרגיש, ותברך, אבל מצידו חוץ מלימוד אין כלום. זכיתי לסעוד על שולחנו בסעודת ש"ק בבקר כשלשים שנה, והיה מכבדי בימיו בברהמ"ז, ואמרת ברכת האורח, ושאלתיו, שם כתוב "שיהיו נכסיו ונכסיו מוצלחים וקרובים לעיר? איזה נכסים יש להרב, אפי' הדירה שגר בה לא שלו היתה. ענה לי: הספרים שלי, ושאלתיו א"כ מה פירוש "קרובים לעיר" ענה לי: שהדפוס יהי קרוב לעיר, חוץ מלימוד אין כלום.

בגמ' מגילה כח. "שאלו תלמידיו את ר"ז במה הארכת ימים, אמר להם מימי לא הקפדתי בתוך ביתי וכו' ולא הרהרתי במבואות המטונפות ולא הלכתי, ד"א בלא תורה ובלא תפילין, וכו', אמר לי הרב: הכי קשה בכל מה שכתוב שם, זה לא הרהרתי במבואות המטונפות.

ספרתי לו פעם מעשה נורא מהרב מטעבריק. זה הי' בזמן מלחמת העולם הראשונה. הי' חוק שאסור להדליק אור בלילה בבתי, והרב ישב ולמד לאור הנר, החיילים ראו את זה ונכנסו לביתו, ויאמרו לו שזו עבירה חמורה והולכים להרוג אותך על זה. אמר להם: בנוהג שבעולם מי שמוצא להרג, אם מבקש בקשה אחרונה משתדלין למלא בקשתו, גם לי יש בקשה, אמרו לו: מה בקשתך? ענה: אני באמצע לעיין ברמב"ם קשה, יש לי איזה מהלך לתרוץ, אבל לא גמרת, תנו לי זמן לגמור התירוץ על הרמב"ם, והסכימו, ובנתיים נטרפה השעה והיו החיילים מוכרחין לברוח ונשאר חי, וספרתי זאת להרב זצ"ל בהתפעלות עצומה, ענה לי רבנו מאי קמ"ל פשיטא! ושאלתיו הרי אמרו בגמ' שמעתא בעי צילותא, ודאי ענה, כשיש מהלך ברמב"ם וצריך לגמור ודאי יש צילותא.

והנה בשבת חוה"מ סוכות הרבנית קנייבסקי ע"ה ישבה על המטה, וחזקה נערה אחת, וברגע אחד נפלה, ומיד באו הצלה וניסו לעשות החיאה, כחצי שעה. הרב ישב בסוכה ולמד שלחן ערוך חשן משפט שזה מהחובות שלו, ואמרו לו המצב הנורא, לא אז כמלא נימא והמשיך ללמוד כמו קודם, ואחר חצי שעה אמרו לו הבשורה הנוראה, קם לארון, הניח השו"ע חושן משפט, כי אסור בתלמוד תורה ולקח שו"ע יורה דעה שמותר לו ללמוד, ולמד יורה דעה בדיק אותו דבר כמו חושן משפט, ורק הוא יוכל לומר על הרב מטעבריק מאי קמ"ל פשיטא, לא בכה ולא נאנח כלום בגלל שהיה עדיין שבת, אבל במוצ"ש הי' בכיות נוראות.

סיפרתי לו פעם בסעודת שבת, שידוע ממקור מהימן שהגר"א הי' בעל בשר

כל הבקאים היכן המדרש ולא ידעו, ולפני כארבעים שנה פגש את רבנו ברחוב בב"ב, ושאלו היכן המדרש הנ"ל, והרב המשיך ללכת איתו וחשב ודיבר לעצמו, בבלי לא, עוד חשב ואמר, ירושלמי לא, וכן עוד הלך וחשב ופונה אליו ואומר לו, בתיקוני זוהר במקום פלוני יש משמעות כזו, שאלתי את הנ"ל כמה זמן זה ארך, ותשובתו היתה דקה וחצי, רבנו בספרו עה"ת בטעמא דקרא פר' כי תצא מביא בשם הגר"א שלכן נקרא גט משום שאותיות ג"ט לא מצינו סמוכים זה לזה בכל הפסוקין, ולכן הוא סימן להרחקה, והקשה דגם אותיות ז"ק ז"ט ז"צ ז"ס ס"צ לא נמצאו סמוכין והשאר נמצאים ישר או הפוך, שאלתיו איך ידע זה, והשיב בפשיטות, הרי אני לומד כל שנה תנ"ך, אז שמתי לב.

אחד מסדרי הלימוד שלו כל יום, מתחיל בערב פסח בבבלי, לומר כל יום שמונה דפים בבלי, וכמה ירושלמי שיש על הח' דפין האלו לומד, ירושלמי, ובז' דפסח מסיים בבלי, ירושלמי, תוספתא, ברכות, ומתחיל ללמוד שמונה דפין משניות זרעים שנדפס בש"ס, א"ל פעם, בימים שאחר פסח יש לי פחות זמן, כי אז אני צריך ללמוד ששים שבעים דפין ירושלמי זרעים, וכששאלתיו פעם, אם יש אצלו נפק"מ בין לימוד בבלי או ירושלמי, או בבלי יותר קל, ענה לי זה אותו דבר.

ופעם סיפר לי בער"פ שחל בשבת כתב המ"ב שהסיום בכורות ביום ה' ולא ביום ו', ואביו זיע"א א"ל שזה מחלוקת, לכן שיעשה סיום גם ביום ו', ועשה כל הסיומים של כל התורה ביום ה'.

ובדרך אגב יש להדגיש, יש כאן שאלה, למה לא השאיר שורה אחת מכל הסיומים שעשה ביום ה' למחרת? התשובה: הרי שורה זו היא בחובותיו של היום, והי' אצלו חוק ולא יעבור בשום פנים ואופן בעולם, לא ילמד את המחר היום וכ"ש את היום למחר, אפי' שורה אחת, ואפי' שלכן יצטרך ללמוד עוד מסכת.

והתיישב ללמוד מס', והנה בדיקת חמץ אצלו עד אחרי חצות הלילה, וחצי שעה קודם צאת הכוכבים אסור ללמוד דברים שלא מפסח, ולמחרת אחרי הנץ עשה סיום על מסכת בבא בתרא, קע"ו דפין, ושאלתיו למה דוקא ב"ב, והשיב רציתי לראות אם אני יכול ללמוד ב"ב ביום אחד, שאלתיו: בהרהור או בדיבור, תשובתו, חזו"א למד בכל יארצייט של אמו כל חולין ביום היארצייט והיה בהרהור, אבל בכור שעושה סיום בהרהור שיאכל בהרהור.

ואחרי זמן הי' שוב ער"פ שחל להיות בשבת, ושאלתיו ביום ה' על מה יהי' הסיום מחר, ענה לי אני אני עדיין לא יודע אם כריתות או מעילה, ושאלתיו הרי פעם עשה הרב סיום על ב"ב, ענה לי: קונץ עושים פעם אחת.

ויש הוספה חשובה, אמר לי, אחרי שלמדתי אז בבא בתרא ביום ה', גמרת גם מס' הוריות, ושאלתיו למה דוקא הוריות? תשובתו היתה: כי נשאר לי זמן, בנוהג שבעולם אם אדם עושה דבר מיוחד והוא עצמו אמר שזה גם לגביו חידוש, יש לו הרגשת סיפוק ומרגיש שעכשיו מותר לו לנוח קצת, ובזמן שנשאר, לומד איזה דבר קל, אבל אצלו לימודו והתמדתו הי' בלא שום הרגשה של הפוגה כי עשה מה שצריך לעשות ומיד להמשיך הלאה.

א"ל פעם: "יבמות" ידעתי פעם כמו אשרי, ואצלו הי' הכל מדויק, לא כמו אז ישיר, אלא כמו "אשרי", וכן אמר "עירובין ידעתי פעם כמו אשרי".

וכבר כתב עליו החזו"א בעודו בחור "מרא דכולה תלמודא", ותלמודא דחזו"א, ופ"א נסע החזו"א בב"ב עם מכונית עם ר' טובי' שכטר זצ"ל וראה שהבחור חיים קנייבסקי הולך בצד, והי' גשם ולא היתה לר' חיים מטרי', אמר לר' טובי': תעצור בבקשה, הש"ס נרטב, וכי לא הי' לר' חיים שם, אצל החזו"א זה היה שמו, שם מורה על המהות ומהותו של ר' חיים זה ש"ס.

כולו תורה

כל כולו תורה בכל רמ"ח ושס"ה כל מחשבותיו, וכל עצמותיו. פ"א נסעו מב"ב אנשים לקברו של הגר"א בוילנא להתפלל, וכן פ"א מבאי ביתו נסעו לרשב"י במירון, ובאו לפני כן להתברך מהרב, שאלתיו האם הרב רוצה שיתפללו על הרב גם כן, תשובתו, כן. שאלתיו על מה? תשובתו היתה: שלא יפריעו לי ללמוד, שאלתי אולי עוד משהו, תשובתו היתה: חוץ מזה אין כלום, והנה הוא

שיחת התלמידים

פרקי תהילים, כל יום לא להחסיר שום יום.

רחמתי מאד על המשפחה והעזתי פני ושאלתי, ואם תעשה עצה זו תהי בריאה? ונענה לי רבנו בראשו. זה ה' ביום א' בשבת ביום ג' אני מקבל טלפון מר"א וסיפר לי שעשו MRI והכבד נקי, אמרו זה לא יתכן זה טעות, ועשו עוד פעם והכבד נקי.

ואז הרופא קורא לבעלה של האשה ומראה לו שתי הבדיקות, ואומר לו: הנה זה מס' 1 רואים ברור את המחלה, זה מספר 2 הכל נקי, מה עשית בין זה לזה? אמר לי הבעל: 'בקשתי ברכה ועצה מר' חיים קניבסקי', ביום שישי טלפן אלי עוד פעם ר"א ואמר: עשו עוד פעם צילום והכבד נקי. הוספתי, רא"ל אמר שמילה אחת של ר' חיים עושה רושם בשמים, ואני מוסיף, נענוע בראשו של ר' חיים מנענע את העולמות העליונים.

אמא של ילד מלייקוד ביקשה ברכה לבנה, יש לו בעי' בשרירים ולא יכול ללכת לחדר, א"ל רבנו רפ"ש, "לא שרירין ולא קיימין" אחרי כמה שבועות מטלפנת האמא, הילד כבר הולך לת"ת, היינו אצל עוד רופא, ואמר שהדיאגנוזה לא היתה נכונה, זה לא בשרירים, זה על יד השרירים ולכן כל התרופות והטיפולים לא היו נכונים, ונתנו הטיפול הנכון והילד הולך לחידה.

יש הרבה מאד להאריך בזה אבל א"א יותר. ילד אחד שאל את רבנו האם אני יכול לשאול משהו? ענה: כן. שאל הילד: 'איך גדלים ר' חיים קניבסקי?', ענהו: 'לשבת וללמוד! אבל לימוד, שחזק מזה אין כלום'.

עונה

גם בחיים חיותו של אביו הקה"י הייתי נותן לו קויטל וכונתי היתה שיתפלל, ה' אומר בסדר אני אמסור לאבא, חשב שאני עשהו שליח למסור לאבא.

כל שנה שישבתי עמו ביחידות בסוכה ביארציט של הרבנית ע"ה, הייתי מבקש שהרב יגיד איזה שבח על הרבנית, ה' חושב ואומר, וכל שנה אומר דבר אחר ופעם אחת אמר: 'אני אגיד לך שבח על הרבנית, שהסכימה להתחתן איתי'.

סיפר לי הרב, היה מי שהוא שאמר על החזו"א הברכה של "ברוך שחלק" והחזו"א ענה אמן. והוסיף שאם לפי דעת המברך יכול לברך, משום זה גופא סגי שיוכל לברך ודימה זה לריטב"א מסוים, ושאלתי א"כ מדוע, שמי שהוא בירך על הרב, והרב שמע זאת ונזף בו קשות? והשיב: הרי אם הוא סובר שעלי אפשר לברך הוא עם הארץ גמור, ואיך אפשר לברך על סמך מה שעם הארץ חושב.

רבנו נתן להרב צבי וולף זצ"ל, להדפיס את דבריו על הקדמת הרמב"ם, ור"צ הנ"ל כתב הקדמה קצרה, שזה החיבור מרבנו וכתב עליו גאון בן גאון, וכשהביא זה לרבנו א"ל רבנו, ב' הערות יש לי על דבריך, א': איך אתה כותב גאון בן גאון, ב': למה חתמת שמך צבי וולף ולא כתבת הרב? ענה לו ר"צ, אני לא רב, א"ל רבנו גם אני לא רב וכותבים עלי הרב.

כשנכנס להרב תלמיד חכם ראש הכולל בלאס אנג'לס עם אחד מתלמידי הרב הקרובים, והנ"ל אמר, שכשתלמיד הרב בא אלינו נהי' יותר שמח, אמר רבנו, לא תלמיד אלא חבר.

ספרתי להרב הספור עם רבי אליהו לאפין זצ"ל שהשפת אמת אמר עליו שיש לו גילוי אליהו. ושאלתי אם גם היום יש גילוי אליהו? חשב ואמר אצל הרב שטיינמן זצ"ל, אחר זמן מעט נכנסתי עמו הביתה בחזרה מברית בבהכ"נ לדרמן שהי' בו סנדק, ואמר לבנו למה לא ראיתך בברית? ענהו הבן וכי את מי כן ראית, הרי אתה מונח רק בתורה, ענהו אביו, ראית את אליהו הנביא, וכשבנו יצא ונשארתי עם הרב ביחידות שאלתי: א"כ למה הרב א"ל שאצל רא"ל יש גילוי אליהו, הרי הרב אומר שראה את אליהו הנביא, א"כ גם לרבנו יש גילוי אליהו, והשיב, וכי לראות את אליהו בברית זה חידוש? אמרתי לו, אני גם הייתי שם ולא ראיתי, א"ל 'אם הייתי סנדק גם אתה היית רואה', לא עלה בדעתי שרק הוא ראה, ושוב שאלתי עד מתי אליהו הנביא נמצא בברית? השיב 'עד סוף הסעודה' ושוב שאלתי, לרבנו, יש לפעמים 6 בריתות אחד אחר השני, האם אליהו הנביא בא לברית הא' והולך, וחוזר לברית ב', וכו' או בא לברית א' ונשאר עד אחרי ברית האחרונה. ענה לי הרב זצ"ל - 'לא הולך' - באמצע, בא בתחילה לברית א', והולך אחר ברית אחרונה.

ושאלתי, בעליות אליהו כתוב שאכל מעט מאד ושותה מעט, וישן מעט, ממה נהי' בעל בשר, ובאמת שאלה זו הייתי יכול לשאול עליו, הייתי עמו כל בקר בארוחת בקר ביחד עשרות שנים, וכן הייתי עמו בסעודת שחרית כל שבת עשרות שנים ואכל מעט מאד, וגם כאן אותה שאלה.

ענה לי: דוד המלך אומר: ומתוקים מדבש ונפת צופים, אצלנו דבש זה משל למתיקות התורה, ואצל הגר"א זה ה' מציאות, א"כ נמצא שהגר"א אכל כל היום דבש, א"כ מה הפלא, דוד המלך אומר "תורתך בתוך מעי" התורה היתה מציאות גשמית בגופו ולא רק בנשמתו, הרבנית ע"ה שמעה זאת, ואמרה: גם על ר' חיים שלי אפשר לומר אותו דבר.

שמעתי ממרן הגר"א ל' שטיינמן זצ"ל שהעבירו את גופו הטהור של הגר"א למקום אחר כי רצו להרוס את הבית הקברות, וגופו ה' שלם ממש, כי התורה היתה מציאות גשמית של הגר"א. רגל הגר"א - זה באור הגר"א, יד הגר"א - זה פירושו של ספרא דציניעותא, וכו' וכו' לכן נשאר שלם.

ישבתי עם רבנו בסוכה ונכנס ר' שלמה לוינשטיין לרבנו, ובקשתי שיספר מה שאמר עליו מרן הגאון ר' מיכל יהודה לפקוביץ זצ"ל מורו ורבו של רבנו, וסיפר שר' מיכל יהודה סיפר שאצל החפץ חיים ראו רוח הקודש בחוש, למשל: מרן ר' אהרן קוטלר זיע"א ישב פ"א אצל הח"ח ואמר הח"ח, ר' אהרן, אני רוצה לומר לך משהו, כשמתחילין מסכת צריכין לגמור, למשל מי שמתחיל מסכת נזיר צריך לגמור, ר' אהרן קוטלר, כל מסכת שהתחיל, גמר, ורק מסכת נזיר התחיל ולא גמר, שאלו ר' שלמה את רמ"י, האם גם היום יש רוח הקודש? ענה רמ"י רוח"ק איני יודע, אבל שכניה מדברת מתוך גרונו, יש אצל ר' חיים, שמע רבנו וחשב רגע ואמר: 'הוא לא רצה לומר על עצמו אז זרק את זה עלי'.

הרבה פעמים שאלתי: אני שואל את הרב אותה שאלה כמה פעמים, בשידוכים, בפקוח נפש של רפואה, עם אותן צדדים, ופעם הרב אומר כן, ופעם לא, מה זה, האם זה רוח"ק? פ"א ענה לי - כן, ופ"א ענה לי - אפשר, אבל רגיל ה' לומר: "את אשר ישים ה' בפי אותו אדבר".

סיפר לי רבנו: בליל ר"ה ה' יושב כמה שעות אחרי מעריב, ואלפי אנשים עברו לפניו להתברך, ואמר לי, יש כאלו שעוברים לפני, לא יוצא מפני לומר להם שנה טובה, ומאז שסיפר לי זאת כל שנה הייתי שואלו כשישבנו בסוכה, איך ה' השנה? ופעם אמר לי: השנה אמרתי לכולם: ופעם ה' אומר: השנה לא אמרתי לכולם.

ישבתי בסעודת שחרית ביום א' דפסח בסעודת שחרית, והנה רבנו שואל אותי, היית בלונדון לפני פסח, האם נחמת נוחם אבליים אצל משפ' ר' בן ציון דונר? אמרתי שלא. והנה ר' ב"צ דונר בליל פורים יום חמישי בערב חילק מליון דולר לצדקה, ובמוצ"ש נסע עם רעיתו תח", ונהרג במקום בתאונת דרכים.

וא"ל רבנו: 'אני אספר לך מה שהי'. משפחת דונר מא"י נסעה לנחם את משפחת דונר בלונדון נכנסו אלי וסיפרו לי הנ"ל אחרי כל כך הרבה צדקה נהרג, ושאלוני מה לומר לאלמנה, אמרתי להם: תגידו לה שלפני עשרים שנה היו צריכין לקחת אותו, ובזכות הצדקות שעשה ה' החזיק אותו'.

'נסעו וחזרו אלי ואמרו לי שאמרו זאת לאלמנה, והיא כמעט התעלפה. בדיוק לפני עשרים שנה גם היתה תאונת דרכים באותו מקום, ונשאר חי, ואז שאלתי את רבנו האם זה רוח הקודש? חיך אלי וא"ל - 'אפשר'.

א"ל הגר"א ל' זצ"ל בשם מרנא הרב אלישיב זצ"ל, בכל הדורות היו יחידים שהברכות שלהם עשו רושם, בדור הזה - זה ר' חיים, והגר"א ל' הוסיף: 'מילה אחת של ר"ח עושה רושם בשמים, הוא צדיק בן צדיק, הוא קדוש מרחם, הוא עולה תמימה, הוא הבן יקר של ה'.

היתה בר מצוה של נכד של ר' חיים בש"ק אחר התפלה, ובקשוני לדבר, ואמרתי הנ"ל, ואמרתי שאני רוצה להוסיף דבר מה. טלפן אלי הגאון ר"א ס. שליט"א, שיש לו קרובה בלייקוד, שמצאו אצלה המחלה, והרופאים אמרו שזה לא מסוכן אפשר להוציא זה, אבל עכשיו היא בהריון, צריך לחכות עד הלידה, ואז יסדרו זה, והיא אמא לארבע עשרה ילדים וילדה תאומים, רצו לטפל בזה וראו שזה עבר לכבד, ובקשני מאד לעורר רחמי רבנו שיתפלל, ובקשתי מאד, ונתן ברכתו ושאלתי אולי יש לרב עצה, ענה לי כן, עצתי שתגיד כל יום עשר

שמות 91 הזוכים בהגרלות מפעל 'שיח התורה' בין כ"ה תמוז - ב' אב

תשיית לראשם עטרת פז

46 בני העליה ממיתים עצמם באהלה של תורה, שלמדו ונבחנו בהצלחה מידי יום במסלול "בדרכו-8 דף ליום" על כל סדרי זרעים-מועד, בדרכו של רבינו רשכבה"ג מרן שר התורה זצ"ל.

הרב מאיר ברוך
הרב מועלם מאיר
הרב מילר יוסף שמעון
הרב מנשרוף נתנאל
הרב מצרפי יהודה
הרב נויבירט יעקב
הרב עמאר חננאל
הרב פלברבוים נתן יוסף
הרב פציפיצי יחזקאל
הרב פרוינדליך משה
הרב פרוסקין גד
הרב פרידמן שמואל
הרב צדוק מתנאל
הרב קולודיצקי מוישה
הרב קטרי משה מנחם
הרב קליין דוד
הרב קליין יחזקאל
הרב קליין משה
הרב ראה עזריאל
הרב רבינוביץ אפרים פישל
הרב רוז יחזקאל יוסף
הרב שטרסברג אהרון
הרב שנקר שלמה

הרב אברמסקי חנוך
הרב אוסטרי יוסף
הרב אחימן גד שלמה
הרב אלזס יהודה אריה
הרב אלחזד משה
הרב אנטווי אברהם ישעיה הכהן
הרב בייפוס אברהם ישעיהו
הרב בלוי דוד משה
הרב בן-דוב שמואל
הרב בראון נתן אריאל
הרב ברנס מאיר
הרב ברנשטיין נחום
הרב גנס יחיאל יעקב
הרב גרשוני חיים בנימין
הרב דוד שטרן
הרב ובר יקותיאל זלמן
הרב זילבר אהרן
הרב יהודה פיג'ו
הרב יוסף מנטליסט
הרב יוסף שוורץ
הרב יוספי שלמה אוריאל
הרב כליף יצחק
הרב לרפלד דן יהושע

אשריכם תלמידי חכמים!

הזוכה	מסלול	עיר	משפחה	פרטי	תואר
700	בדרכו משכ"כ	בני ברק	שטיינמן	שרגא	הרב
500	ירושלמי	מרע	קליינר	מרדכי	הרב
500	כהנחתו	תפרח	גיב	רבקה	התלמידה
ספר	משניות	בני ברק	רייזמן	ראובן	הרב
ספר	משניות	אלעד	קליין	יחזקאל	הרב
ספר	משניות	מרע	גומבו	דוד יהודה	הרב
ספר	משניות	לוד אחיסטך	ולדשין	יהודה	הרב
ספר	משניות	אלעד	וינשטוק	לוי יהודה	הרב
ספר	משניות	אלעד	פרידמן	ישראל	התלמיד
ספר	מחרותו	מרע	גזוף	אהרן	הרב
ספר	כהנחתו	אלעד	קסטוביט	רחל	התלמידה
ספר	כהנחתו	בית שמש	קופשיץ	רוחמה רחל	התלמידה
ספר	משניות	מודיעין עילית	טאובנר	שמוליק	התלמיד
700	בדרכו 8 דף	מרע	נובייט	יעקב	הרב
500	משניות	קליין	קליין	יחזקאל	הרב
500	ירושלמי	י-ם	כחן	שלמה	הרב
ספר	משניות	אלעד	קרישר	שמואל	הרב
ספר	מחרותו	מרע	ובר	יקותיאל	הרב
ספר	משניות	בני ברק	אינזון	יעקב ישראל	הרב
ספר	משניות	י-ם	חיים	שלמה	הרב
ספר	משניות	אלעד	וינשטוק	לוי יהודה	הרב
ספר	מחרותו	לאור	וינשטוק	פנחס מרדכי	התלמיד
ספר	כהנחתו	מרע	סיטון	יהודה	הרב
ספר	כהנחתו	י-ם	פורשם	יהודה	הרב
ספר	משניות	ירושלים	אונגור	אלישבע	התלמידה
700	בדרכו 8 דף	מרע	לינד	דוד נתן	הרב
500	משניות	מרע	מרינגר	משה	הרב
500	משניות	מרע	אלדד	שמואל	התלמיד
500	ירושלמי	בני ברק	שוויבר	חיים	הרב
ספר	משניות	אלעד	קרישר	שמואל	הרב
ספר	משניות	אלעד	קרישר	שמואל	הרב
ספר	משניות	מודיעין עילית	סורדנו	שמואל	הרב
ספר	משניות	בני ברק	כחן	אלעזר	הרב
ספר	משניות	מרע	אויבר	שמואל	התלמיד
ספר	מחרותו	מרע	אלדד	שמואל	התלמיד
ספר	מחרותו	מרע	יעקוב	אריאל דוד	התלמיד
ספר	כהנחתו	בית שמש	עזרא	אברהם ישראל	הרב
ספר	משניות	אלעד	בנימין	אלישבע	הרב
700	בדרכו משכ"כ	בני ברק	רובינשטיין	ישראל אחיר	התלמיד
500	משניות	אלעד	כלף	יצחק	הרב
500	ירושלמי	מרע	קרישר	שמואל	הרב
ספר	מחרותו	מרע	אונגור	יעקב יחיאל	הרב
ספר	משניות	מרע	בורשטיין	חיים	הרב
ספר	משניות	אלעד	קרישר	שמואל	הרב
ספר	משניות	מרע	קרישר	שמואל	הרב
ספר	משניות	אלעד	נובייט	יעקב	הרב
ספר	משניות	מרע	קליין	יחזקאל	הרב
ספר	משניות	בני ברק	כלף	יצחק	הרב
ספר	משניות	מרע	שלינגר	שמעון	הרב
ספר	משניות	מודיעין עילית	אלדד	שמואל	התלמיד
ספר	מחרותו	בית עילית	עמר	ז	הרב
ספר	ההלים	בני ברק	שטרן	מרים	הרב
700	בדרכו רמבם	י-ם	פרידמן	יוסף	הרב
500	ירושלמי	אלעד	דויטש	נחום	התלמיד
500	משניות	בית עילית	פישר	דוד	הרב
ספר	משניות	מרע	נובייט	יעקב	הרב
ספר	משניות	מרע	נובייט	יעקב	הרב
ספר	משניות	י-ם	אורלוב	מרדכי	הרב
ספר	משניות	אלעד	לומר	אברהם	הרב
ספר	משניות	חופה	גפני	יהונתן	התלמיד
ספר	משניות	אלעד	ליוזון	אלחנן מאיר	התלמיד
ספר	מחרותו	לאור	קורן	אברהם	התלמיד
ספר	משניות	בני ברק	לוי	מאיר	הרב
ספר	משניות	מרע	פוזן	אליעזר	הרב
700	בדרכו 8 דף	ירושלים	בלס	ישראל יעקב	התלמיד
500	ירושלמי	מרע	גרו	יהודה	הרב
500	ההלים	פתח תקוה	גרינבוים	יהודה	התלמידה
ספר	משניות	אלעד	הרצל	רחל	הרב
ספר	משניות	מרע	קרישר	שמואל	הרב
ספר	מחרותו	מרע	נובייט	יעקב	הרב
ספר	מחרותו	בני ברק	שטרן	חיים יעקב	הרב
ספר	מחרותו	י-ם	פילון	ראובן נתן	הרב
ספר	משניות	מרע	חשין	יחזקאל	התלמיד
ספר	מחרותו	אלעד	ליפשיץ	יואל	התלמיד
ספר	משניות	מרע	ברודמן	שמואל חיים	התלמיד
ספר	לאור	י-ם	קורן	ברוך	הרב
ספר	משניות	בית עילית	גרומן	שמואל	התלמיד
700	בדרכו 8 דף	בני ברק	שפירא	יעקבי	הרב
500	ירושלמי	י-ם	מילר	יוסף	הרב
500	מחרותו	מרע	בן שמעון	יעקב	הרב
ספר	משניות	אלעד	ובר	יקותיאל	הרב
ספר	משניות	קליין	קליין	יחזקאל	הרב
ספר	משניות	אלעד	קליין	יחזקאל	הרב
ספר	מחרותו	בית שמש	לנדא	שמעון	הרב
ספר	משניות	אלעד	וינשטוק	לוי יהודה	הרב
ספר	משניות	אלעד	וינשטוק	לוי יהודה	הרב
ספר	משניות	אלעד	קרישן	אהרן מנחם	התלמיד
ספר	משניות	אלעד	קרישן	אהרן מנחם	התלמיד
ספר	משניות	אלעד	קרישן	אהרן מנחם	התלמיד
ספר	משניות	אלעד	קרישן	אהרן מנחם	התלמיד
ספר	משניות	אלעד	פרידמן	ישראל	התלמיד
ספר	ההלים	בני ברק	שטרן	מרים	הרב

חלוקת הזכויות הינה בפרסיה ארצית, כל אחד באזור מגוריו, לפי המוקדים דלהלן:

בני ברק	בית הרב זצוק"ל	רחוב רשבי"ם 23
אלעד	משפחת יונגר	שמעון בן שטח 7/8
בית שמש	משפחת היילר	אדלשטיין 11
המגיד ממעזריטש 14	משפחת מלאכי	המגיד ממעזריטש 14
סנהדריה מורחבת 116	משפחת פרידמן	סנהדריה מורחבת 116
מסילת יוסף 21	משפחת שטיגל	מסילת יוסף 21
מודיעין	משפחת שטיגל	מודיעין
ירושלים	משפחת פרידמן	ירושלים
בית עילית	משפחת מלאכי	בית עילית

03-308-5000

קצת דיני תפלה שרבים מזלזלים בהן

דברים שחזק הרב זצ"ל בספרו 'ארחות יושר'

באקראי ולאזה צורך נחוץ אבל ההולך בקביעות לפני גמר התפילה כמעט נאמר עליו ועוזבי ה' יכלו (כמש"כ הרשב"ן מובא בביאור הלכה סי' קמ"ו ד"ה אבל).

לט. פטום הקטורת אין לומר בע"פ רק מתוך הסיוד.

מ. יש להתעטף בטלית על ראשו כל זמן התפלה [והוא סגולה ליראת שמים].

מא. אסור לישב בצד המתפלל ד' אמות מכל סביבם אפי' מאחוריהם (שו"ע סי' ק"ב ס"א) ובהלכות גדולות מובא ברייתא היושב בצד המתפלל סימן רע לו (והוא אסור גמור וילף בגמ' מקראי).

מב. אסור לעבור בצד המתפלל בצדדין שלפניו ולא לפסוע ג' פסיעות אם יכנס לצדדין שלפניו וזה דינא דגמ' ומבואר בפוסקים (שו"ע סי' ק"ב).

מג. גם מנחה ומעריב חייבין בתפילה בציבור ובברכות ו' ב' מבואר דמנחה ומעריב חשובין יותר משחרית.

מד. במנחה צריך לומר מודה אני לפניך ה' אלקי ואלקי אבותי שכשם שזכיתי לראות כשהחמה במזרח כך זכיתי לראותה במערב.

מה. בערבית יש לומר יהי רצון מלפניך ה' אלקי ואלקי אבותי שכשם שהייתי באפלה והוצאתני לאורה כך תוציאני מאפלה לאורה.

מו. בברכות ח' א' קדימו וחשיכו לבי כנישתא כי היכי דתורכו חיי. וקדימו היינו לבא לפני התפלה וחשיכו היינו שלא לצאת עד סוף התפלה, וזה גורם לאריכות ימים ושנים.

המשך מהגליון הקודם

לז. אלו צריכין עמידה, ברוך שאמר, ויברך דוד עד שיאמר אתה הוא ה' האלקים, ישתבח, שמו"ע מתהלות כו', קדושה, ברכת כהנים (בין הכהנים בין השומעים), עלינו, כשמוציאין ומכניסים הס"ת עד שתהי' במקומה, והוא רחום, תחנון ממה נעשה, הלל, אא"א, ברכת מגן אבות, ויכולו, כשמברכין החודש, וידוי, קידוש לבנה, פסוק ויהי נועם במוצ"ש, (כ"ז מבואר במ"ב) וי"א שסמיכה דינה כישיבה בכל הדברים, כ' הרמ"א בשעת קדיש יש לעמוד וכ"ש בברכו וקדושה, כשאח"כ פתוח נוהגין לעמוד (מ"ב).

לה. כתבו הפוסקים (ביאור הלכה סי' קכ"ח סכ"ד) דמי שאין נכנס לביהכ"נ לשמוע ברכת כהנים אינו בכלל ברכה (ולא דמי לעם שבשדות דאגיס) כיון שאין הברכה חשובה בעיניו לבא ולשמוע וכ"ש הבורח מביהכ"נ לפני ברכת כהנים וע"ז נאמר ולא חפץ בברכה ותרחק ממנו.

לו. כל הפוסקים שאומרים בשעת הוצאת ס"ת והכנסתה והגבהתה יש לו יסוד בש"ס ופוסקים (ועי' מס' סופרים פ"ד) וח"ו לזלזל בזה.

לז. אין לחלוץ התפילין עד אחר הקדיש של עלינו (סי' כ"ה סי"ג ובמ"ב שם) ויותר טוב שלא לחלוץ עד שיוציאין מביהכ"נ, ואסור לחלוץ התפילין בשעת הקדיש שאסור לעשות אפי' מלאכה קלה בשעת הקדיש (שם מ"ב סק"ו) ובסידור הגר"א כ' שאסור לחלוץ התפילין מביהכ"נ בפני הארון קודש דלא גרע מחולץ לפני רבו דאסור ולכן יצא מביהכ"נ עם התפילין.

לת. הא דהתירו לצאת אחר קדושה דסידרא וקדיש של עלינו הוא דוקא בהולך

דבריהם הם זכרונם

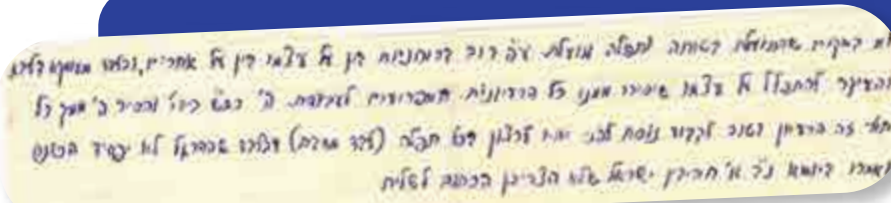
זכינו לקבל פיתקא נדירה, מאת הגאון רבי אברהם אריה גורא שליט"א, שכתב לו הרב זצ"ל, בענייני התפילה. וזה תוכן הדברים:

'...לא במקום שהתועלת בטוחה ותפלה מועלת ע"פ רוב ברוחניות בין על עצמו בין על אחרים, ובלבד מעומקא דליבא, ובעיקר להתפלל על עצמו שיסירו ממנו כל הרעיונות המפריעים לעבודת ה' כמ"ש בירו' והסיר ה' ממך כל חולי זה הרעיון וטוב לקבוע נוסח לפני יהי לרצון בכל תפלה (לבד משבת) ובלבד שההרגל לא יפסיד הכונה ואמרו ביומא נ"ב א' חביבים ישראל שלא הצריכן הכתוב לשליח'.

חשיבות תלמידים

ענייני בין המצרים, לימוד תורה בת"כ, וחורבן ביהמ"ק

- אמר הרב פ"צ: 'ידוע אצת החתם סופר לתת פרוטה ללמדקא לפני התחלת מסכת מועד קטן, כיון שיש במסכת מועד קטן דיני אבילות, אנוס אני איני נוהג כן, משום שאצלי זה בסדר הלימוד הרגיל, ואין כזה חשש ואח"כ לומד מסכת יבמות עד ערב תשעה באב.'
- שח הרב פ"צ: 'ר' אליהו דושינר אמר בשם החפץ חיים שיש כ"כ הרבה דברים ללמוד בתשעה באב, עד שאפשר ללמוד זה בל' חודשים.'
- עוד אמר הרב פ"צ: 'ר' אליהו דושינר סיפר, שהחפץ חיים תלה פתקה בערב ת"כ, וכתב בה, א. שאפשר להקל וללמוד בערב ת"כ אם דברים שאסור ללמוד בת"כ [והוסיף הרב פ"צ שהחפ"א לא ס"ל כן]. ב. כדי להקל על התענית, יש לשנות שתי כוסות תה, הראשון מתוק מאד, ואח"כ כוס תה רציף. ופעם אחרת הוסיף הרב פ"צ, שכאמורה הוסיף עוד דבר שלישי בפתקה, והוא, שיש בתשעה באב יש מצוה ללמוד.'
- באת הפעמים, בכאן שלמד הרב פ"צ בערב ת"כ, סיים שו"ע יו"ד לאחר חצות, וביקש שו"ע אכן העבר [כדי להתחיל מעט אחר שסיים, כמו בכל סיום], ואמר: 'מכיון שיותר משיקור הדין ללמוד, לכן אפשר להתחיל קצת בשו"ע אכן העבר, בשביל הסיום.'
- מנהל תלמוד תורה ששנה כנס מיוחד ללמדים שאל: 'מה לומר דבר חיפוק ללמדים? השיב הרב פ"צ: 'שיאמר את הא' (ירושלמי חגיגה פ"א ה"ב) ש"בית המקדש נחרב על עון ביטול תורה' [א"ה]. ועי' בבבלי נדרים פ"א א' שלא בירכו בתורה תחילה ובר"ן סס], וזה דבר חיפוק ללמדים עצמם ואם לתלמידים.'
- כהן שבא להתעטף עם הרב פ"צ: 'איפה מקצוע עלי ללמוד? אמר לו הרב פ"צ: 'ללמוד תורה, כדי שיהיה לעשות עבודה זבית המקדש.'
- כאשר למד הרב פ"צ בשו"ע או"ח סימן א' סעיף ט' שצריך ירא שמים להיות מיצר ודואג על חורבן בית המקדש, שאל לסובבים אותו: 'וכי מי שאינו ירא שמים אינו צריך להיות מיצר ודואג, אלא שאמר הרבי מקוצק, מי שאינו ירא שמים צריך להיות קודם מיצר ודואג על חורבן של עצמו.'
- עובדה מעניינת, צ"ן אחד מנכדי הרב פ"צ ברושיותיו, וכה כתב: 'יום ד' א' אב. הרב פ"צ התעורר לראש מחנוות הזקוק וביקש יין לסיום מסכת, ושבו חכך ואמר: 'היות ועכשיו זה תשעת הימים, והסיום זה רק בחלוס איני יודע אם מותר לי לשנות יין, לכן אני יקח איפה דבר אחר לטעום, ולאח"כ רחל ידיו, ויורק שהכל ושתה מסקה אחר, ושבו אמר הרב פ"צ: 'בערב תשעה באב אני מסיים יבמות בסדר החובות, אבל עכשיו סיימתי מסכת ברכות בחלוס.'
- אם בת"כ עצמו, בו נאסר ללמוד והותרו ללמוד רק דברים המותרים, הרב פ"צ היה מפליג אף בסדר לימוד חובותיו, את הדברים שא"פ סימנא מילתא - ללומדים בכל השנה, כשמחצות היום כבר היה צולל עמוך בתוככי הסימנים של שו"ע הלכות אבילות ומסיימם, לפעמים אם ה' מסיים בערב ת"כ, [ראה במדור רשימות תלמידים].
- הרב פ"צ התבטא לא פעם, אודות דברי המ"ב (ס' תקנ"ז, ס"ק ד'), שיש מה שיותר ללמוד בתשעה באב, לא ילמד בעיון, ואמר הרב פ"צ: 'החפ"א סבר שלא יתכן דבר כזה, מה שיותר, מותר ללמוד אף בעיון, לימוד בעיון, הוא צורת מצות תלמוד תורה.'

סגולה מיוחדת ונדירה, אותה גם היה נוהג הרב זצ"ל זיע"א, לעשות תדיר, היא הסגולה, אותה הביאה הרבנית ע"ה מבית אביה, וכה סיפרה הרבנית ע"ה:

'בערך בהיותי כבת 14 שמת' לב שאבי, כאשר היה מתפלל שמונה עשרה ופוסע 3 פסיעות לאחוריו, בסיום התפילה, היה מאריך מאד, שאלתי אותו: 'אבא, מה אתה אומר שם?', ואבא ענה לי: 'לפני ה'יהי רצון' אני אומר את פרק 'שיר למעלות אשא עיני אל ההרים מאין יבא עזרי שבתהילים. לפליאתי הרבה, על המנהג ששמעתי לראשונה, המשך אבא והסביר לי: 'זוהי סגולה מסבא - בעל ה'לשם שבו ואחלמה' (שכידוע היה מגדולי המקובלים) ולא פירש יותר, והיות שאני חובבת סגולות, התחלתי גם אני לומר זאת בתפילות'.

והמשיכה הרבנית ע"ה: 'שנים חלפו, ואז באחד הימים שמעתי מחתני (הגר"י קולדצקי שליט"א) סיפור נפלא: בישיבת חברון היו 20 בחורים מבוגרים שלא מצאו זיווג. באחד הימים התגלגל לידי אחד מהם ספר סגולות ושם נכתבה הסגולה: 'למציאות שידוך במהרה, לומר לאחר עושה שלום במרומיו' פרק שיר למעלות אשא עיני אל ההרים שבתהילים'

'הוא סיפר זאת לבחורים ובתוך חדשים התאסרו כל הבחורים המבוגרים! ואז הבנתי לפשר הסגולה, אני חושבת שיש לסגולה הזו חלק, בכך שזכינו להשיא את כל ילדינו בגיל צעיר. סיימה הרבנית ע"ה את סיפורה.

[א"ה. יש לציין שסגולה זו (כסגולה לזיווג הגון) הובאה בספר עשרה מאמרות להרמ"ע מפאנו (מאמר חיקור הדין, חלק ד, פרק י"ז) אלא ששם מבוואר שיש לומר את השיר המעלות לפני עקירת רגליו, וז"ל: 'הואמר המזמור הזה בכוונה בסוף כל תפילתי קודם עקירת רגליו מזמנך לו בת זוגו הוגנת לו אם בתולדות ואם ברחמים וכו"ן].

שיחת חולין

ההנעה והמתחדש בענייני דיומא

התרגשות רבה בקרב לומדי התורה, עם ההכרזה על פתיחת התוכנית 'שליח דשמיטה' על ידי 'שיח התורה', ללימוד הלכות שמיטת כספים, פרוזבול ודיני הפירות בשנה השמינית.

סדרי הלימוד יתקיימו בימי בין הזמנים, בלימוד בספרו הגדול של הרב זצ"ל 'דרך אמונה', ובלימוד בספר 'קיצור דיני שביעית' שיצא לאור ע"י מכון 'שיח אמונה' לרגל שנת השמיטה השתא.

במקביל, בשערי הירושלמי הנמסרים לטובת נשמת רבינו מרן זצוק"ל ע"י בנו הגאון רבי יצחק שאול קניבסקי שליט"א, ילמדו בימי בין הזמנים את מסכת שביעית מרישא ועד גמירא, החל מיום שלישי י"ב מנחם אב ועד ליום חמישי כ"ח מנחם אב, כשיתקיים סדר לימוד ומבחינים יומיים גם על הירושלמי שביעית. השיעורים מתקיימים בכל יום בשעה 13:50 לאחר תפילת מנחה בבית המדרש לדרמן, וניתן גם לשומעם במערכת 'קול הלשון' ובמספר ישיר 073-321-2004.

תכנית לימוד מיוחדת הוכנה כדי להספיק את ההלכות הנחוצות בימי בין הזמנים אב, כשדבר יום ביומו יתקיימו א"ה מבחינים קבועים ללומדים, אשר יכנסו להגרות מיוחדות ש"ח בכל יום.

עם תחילת חודש מנחם אב, התפרסם על ידי מכון 'שיח אמונה', הלוח החדשי לחודש מנחם אב עם סדרי הלימוד של 'שיח התורה' והשתתפות ב-91 ההגרות מידי שבוע. תכנית 'שיח התורה' מבית 'שיח אמונה', בשבעה דרכים, 'כדמותו', לימוד חלק שם בתורה באופן מופלג, 'בדרכו', לימוד כל התורה בשנה אחת כפי שנהג הרב זצוק"ל, 'לאורו' ללימוד כל יום את כל הש"ס כולו, 'מתורתו', להגות בספריו ובתורתו של מרן זצוק"ל, 'לנשמתו', לימוד בכל יום יום של פרקי משניות ואמירת תהילים, 'ירושלמי' סדרי לימוד שהחלו בשתי מסלולים, 'ויכנהגתו', במיוחד לנשים, לקבל ולהקפיד להתפלל שלוש תפילות ביום.

הגרות קבועות על סך 700 ש"ח, על סך 500 ש"ח מתקיימות בס"ד בכל יום ויום בנפרד, בין כל הלומדים והמשתתפים במסלולי 'שיח התורה', וכן הגרלה נוספת על סך 500 ש"ח ללומדים בסדרי הירושלמי, ועומדים בדרישות או במבחינים המיוחדים. בנוסף מתקיימים מידי יום הגרות על עשרה ספרים מספרי מרן זצוק"ל. שמות הזוכים ב-91 ההגרות השבועיות, מתפרסמים מידי שבוע ומחולקים בבית מרן זצוק"ל ובמוקדים מיוחדים ברחבי הארץ.

את לוח הלימוד החדש של 'שיח התורה' לחודש אב ניתן לקבל בבית מרן זצוק"ל, בהיכלי התורה ומוסדות החינוך או בפניה למכון 'שיח אמונה'.

כזכור במכתבו למעמד סיום הש"ס ע"י 'שיח התורה' כתב רשכבה"ג מרן ראש הישיבה שליט"א: "שמחה גדולה היא כאשר זכו לסיים את הש"ס לעילוי נשמתו של שר התורה מרן רבינו שמריהו יוסף חיים קניבסקי זצוק"ל, בלימוד הרבים ע"י 'שיח התורה' שנוסד ע"י בנו הגר"ש קניבסקי שליט"א, לקבוע סדרי לימוד לעילוי נשמתו הטהורה, בסדר הש"ס, וגם בספריו הרבים, ובדרכי הלימוד שלו".

ניתן להרשם בשלמסר של מכון 'שיח אמונה' 03-308-5000 בשלוחת 'שיח התורה' שלוחה 2, וכן בעמדות 'נדרים פלוס' בחיפוש 'שיח התורה'. לקבלת סדרי הלימוד ולקבלת פרטים נוספים ניתן לפנות למכון 'שיח אמונה' בדוא"ל: se3077700@gmail.com

מכון 'שיח אמונה'

להאדרת ספרי מרן רשכבה"ג הגר"ש קניבסקי זצוק"ל

של: 03-30-77700 < פקס 072-2606425

שלמסר לשמיעת שעורי השמיטה

מהגאון רבי יצחק שאול קניבסקי שליט"א

03-308-5000

להרשמה לקבלת העלון se3077700@gmail.com

מה נהדר

מראות הוד משולחנו של הרב זצוק"ל בימים אלו

מעמד נעלה של כבוד התורה, לרגל סיום לימוד סדר מועד במסלול 'כדרכו' 8 דף ליום, במפעלי התורה 'שיח התורה' שנוסדו לעילוי נשמתו ולהמשך דרכו בקודש של רבינו שמריהו יוסף חיים ב"ר יעקב ישראל זצ"ל קניבסקי, התקיים ביום ששי ר"ח אב תשפ"ב, בבית הרב זצ"ל, בהשתתפות בנו הגר"ש קניבסקי שליט"א, וראש ישיבת 'ארחות תורה' הגאון רבי איתמר גרבוז שליט"א.

במעמד השתתפו עשרות בני העלייה מכל רחבי ארץ הקודש שזכו ללמוד ולסיים את כל המסכתות משני הסדרים הראשונים של הש"ס, וזכו להמשיך בדרכו של הרב זצוק"ל בלימוד חובות אלו. בסיום סדר מועד כובד אחד מחשובי הלומדים שליט"א.

במעמד נשא דברים חיזוק קצרים הגר"א גרבוז שליט"א שעמד בדבריו על המעלה הגדולה לזכות בקנין התורה של הרב זצוק"ל, והביא את ההערכה העצומה לשקידה וההחזקה בעץ החיים, בלימוד עצום שכזה, שמונה דפי גמרא דבר יום ביומו.

בסיום המעמד קבלו הלומדים והמסיימים כשי להוקרה והערכה, ערכה מיוחדת לשבת קודש מאת מכון 'שיח אמונה', כן התקיימה במקום חלוקת מילגות לזוכים ב-91 ההגרות המתקיימות מידי שבוע על ידי 'שיח התורה'.

ישיבת תורת יעקב בבחינה בבית הרב זצוק"ל תלמידי הת"ת'תים שעי"א ארגון 'זכרון רבנו חיים' בבחינה בבית הרב זצוק"ל ע"י בנו הגר"ש קניבסקי שליט"א

התמונות מארכיון ספר 'אלא' ומארכיון שוקי לרר

העלון הנוצח

לע"נ הגה"צ רבי אלעזר אבוהצירא זצוק"ל

ולזכות ישראל שלמה בן שולמית לברכה והצלחה

